

LUKU VI JATKOTUTKINNOT

Yleismääräykset

Oikeustieteellisistä tutkinnoista annetun asetuksen (86/1996) mukaisista jatkotutkinnoista.

Yleistä jatkotutkinnoista	213
Jatkotutkintojen uudistaminen 2003.....	213
Jatkotutkinnon suoritusoikeus	214
Lisensiaatin tutkintoa opiskelevaksi ilmoittautuminen/hakeminen	215
Tohtorin tutkinnon suoritusoikeuden hakeminen	215
Yliopiston opiskelijarekisteriyksikköön ilmoittautuminen	216
Henkilökohtainen opinto- ja tutkimussuunnitelma sekä työnohjaus	216
Jatkokoulutusohjelman järjestäminen	217
Jatkotutkintojen rakenne	218
Lisensiaatin tutkinto	
Tohtorin tutkinto	
Jatkokoulutusseminaarit	223
Yleistä	
Yleinen jatkokoulutusseminaari	
Aineen jatkokoulutusseminaari	
Opintosuoritukset ja niiden arvostelu	225
Jatkokoulutusohjelman yleinen osa	
Jatkokoulutusohjelman erityinen osa	
Lisensiaattitutkimuksen tarkastaminen ja arvostelu	
Väitöskirjan julkinen puolustaminen, hyväksyminen ja arvostelu	
Opiskelu ulkomailla ja kansainväliset yhteydet	226
Opintosuoritusten hyväksilukeminen.....	227
Jatkotutkintorakenteen uudistus 2003: siirtymäsäännökset ja opintosuoritusten vastaavuudet.....	227
Vuoden 1974 tutkintoasetuksen mukaisesti aloittaneiden asema	228
Ammatillispainotteiset opintojaksot	228
Ilmoittautuminen läsnäolevaksi	229
Opintoneuvonta	229

Yleistä jatkotutkinnoista

Tutkintoasetuksen mukaan oikeustieteellisiä jatkotutkintoja ovat oikeustieteen lisensiaatin tutkinto ja oikeustieteen tohtorin tutkinto. Jatkotutkinnot ovat toisistaan erillisiä tieteellisiä tutkintoja. Lisensiaatin tutkinnon tieteelliset tavoitteet ovat suppeammat kuin tohtorin tutkinnon. Tohtorin tutkinto on ensisijainen tutkijanuralle aikoville, ja siinä painotetaan teoreettis-metodologisen opetuksen osuutta. Lisensiaatin tutkinnon tavoitteena on lisätä suorittajansa tieteellistä asiantuntemusta käytännön lakimiehen tehtävissä tai olla välivaiheena tohtorintutkintoa suoritettaessa.

Tiedekunnassa on jatkokoulutusohjelma, jota lisensiaatin ja tohtorin tutkintoa suorittavat seuraavat, ja joka on osittain samansisältöinen molemmissa tutkinnoissa. Tieteellisen jatkokoulutuksen opinnot tukevat molemmissa tutkinnoissa tieteellisen ajattelutavan kehitystä ja kykyä itsenäiseen tutkimustyöhön. Jatkokoulutusohjelma kestää lähtökohdaisesti tutkintoasetuksessa määritellyn tutkinnon suorittamisen ajan. Lisensiaatin tutkinnon ohjeellinen suoritusajaksi on kaksi vuotta ja tohtorin tutkinnon vastaavasti neljä vuotta.

Jatkotutkintojen uudistaminen 2003

Oikeustieteellisen tiedekunnan tiedekuntaneuvosto on 5.12.2002 hyväksynyt tiedekunnan jatkokoulutusstrategian vuosille 2003-2007. Tässä strategiassa asetetaan etusija tohtorikoulutukselle. Tiedekuntaneuvosto on myös keväällä 2003 hyväksynyt

1.8.2003 voimaan tulleita muutoksia jatko-tutkintojen rakenteeseen.

Jatkokoulutusstrategiassa oikeustieteellisen tiedekunnan edellytetään panostavan erityisesti sellaisen tohtorikoulutuksen lisäämiseen, jossa edetään ilman lisensiaatin tutkinnon välivaihetta, ja tohtorin tutkinnon koulutusohjelman kehittämiseen. Niin ikään tiedekunnan jatkokoulutusohjelmaa on strategian mukaan vuosittain arvioitava ja tarkistettava. Lisensiaatin tutkinnosta arvioidaan pidemmällä aikavälillä kehitettävän tieteellinen erikoistumistutkinto, josta on myös käytetty nimitystä ammatillisipainotteinen lisensiaatin tutkinto. Sellaisen erikoistumistutkinnon kehittämiseen osoitetun pysyvän rahoituksen puuttuessa ei tohtorin ja lisensiaatin tutkintojen koulutusohjelmaa selkeästi eriytetä toisistaan, mutta tutkintojen rakenteessa ja koulutusohjelmassa on niiden kesken jonkin verran painotuseroja. Tohtorin tutkintoa suorittavalta edellytetään vahvempaa teoreettis-metodologista suuntautumista kuin vain lisensiaatin tutkintoon tähtäävältä. Niin ikään jatkokoulutusseminaarien kokonaislaajuuksissa on selvät erot tohtorin ja lisensiaatin tutkintojen kesken (ks. alla kohta "Jatkotutkintojen rakenne").

Jatkotutkinnon suoritusoikeus

Helsingin yliopistossa oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneella on oikeus ilmoittautua tiedekunnan jatkokoulutusohjelmaan oikeustieteen lisensiaatin tutkintoa suorittavaksi opiskelijaksi edellyttäen, että hän esittää hyväksyttävän opinto- ja tutkimussuunnitelman siten kuin jäljempänä tarkemmin määrätään. Muussa kotimaisessa yliopistossa oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneen on haettava tiedekunnalta tällaista jatkotutkinnon suoritusoikeutta (jolloin hakemukseen liitetään kopio oikeustieteen kandidaatin tutkintotodistuksesta) ja myönteisen päätöksen saatuaan vastaavasti ilmoittauduttava lisensiaatin tutkintoa suorittavaksi opiskelijaksi.

Oikeustieteen tohtorin tutkinnon suoritusoikeus myönnetään hakemuksesta oikeustieteen lisensiaatille ja oikeustieteen kandidaatille, jolla katsotaan olevan riittävät valmiudet tutkinnon suorittamiseen ja joka esittää hyväksyttävän opinto- ja väitöskirjasuunnitelman; näiden valmiuksien arviointiperusteista sekä opinto- ja väitöskirjasuunnitelmalle asetettavista vaatimuksista määrätään tarkemmin jäljempänä.

Oikeustieteen kandidaatin tutkintoon verrattavan ulkomaisen oikeustieteellisen tutkinnon suorittaneelle voidaan hakemuksesta myöntää oikeus suorittaa oikeustieteen lisensiaatin tai oikeustieteen tohtorin tutkinto. Edellä mainittujen edellytysten täyttymisen lisäksi tällaisen hakijan on esitettävä selvitys siitä, että ulkomainen tutkinto antaa riittävät valmiudet oikeustieteelliseen jatkokoulutukseen ja että hänen kielitaitonsa on riittävä tiedekunnassa annettavaan jatkokoulutukseen osallistumiseen. Tutkinnon suoritusoikeuden myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että tiedekunta voi osoittaa hakijalle työnohjaajan, joka puoltaa hakemusta ja suostuu työnohjaajaksi. Hakemuksesta voidaan pyytää myös laitoksen esimiehen lausunto.

Muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneelle voidaan perustellusta hakemuksesta myöntää filosofian tohtorin tutkinnon suoritusoikeus, mikäli tiedekunta katsoo hänellä olevan riittävät valmiudet oikeustieteelliseen jatkokoulutukseen hänen ilmoittamallaan oikeuden alalla. Tutkinnon suoritusoikeuden myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että tiedekunta voi osoittaa hakijalle työnohjaajan, joka hyväksyy hakemuksen ja suostuu työnohjaajaksi. Hakemuksesta voidaan pyytää myös laitoksen esimiehen lausunto. Filosofian tohtorin tutkinnon suorittamisesta on säännökset kanslerin 14.1.1997 antamassa filosofian tohtorin tutkinnon johtosäännössä.

Kun arvioidaan oikeustieteellisen tutkinnon suorittaneen hakijan valmiuksien riittävyyttä jatkotutkinnon suorittamiseen, otetaan

huomioon muun muassa hakijan tutkintosuorituksissa osoitettu opintomenestys, erityisesti tutkintoon kuuluvan kirjallisen lopputyön ansiot ja arvosana, hakijan mahdolliset julkaisut ja muu tieteellinen toiminta.

Kun arvioidaan muun kuin oikeustieteellisen tutkinnon suorittaneen hakijan valmiuksien riittävyttä filosofian tohtorin tutkinnon suorittamiseen oikeustieteellisessä tiedekunnassa, otetaan vastaavasti huomioon muun muassa hakijan oikeustieteellisissä aineissa suoritettavat opinnot, niiden vaatimus sekä niissä osoitettu opintomenestys, erityisesti tutkintoon kuuluvan kirjallisen lopputyön aihe, metodi, ansiot ja arvosana samoin kuin hakijan mahdollinen oikeustieteellinen tuotanto ja käytännön kokemus oikeustieteiden tunteen edellyttävistä työtehtävistä. Lisäksi otetaan huomioon ne erityiset seikat, jotka puoltavat hakijan tohtorin tutkinnon suorittamista nimenomaan oikeustieteellisessä tiedekunnassa. Näitä ovat perustelut sille, miksi jatko-opiskelu oikeustieteellisessä tiedekunnassa on tärkeää hakijan esittämän opinto- ja tutkimussuunnitelman toteuttamiseksi ja minkä vuoksi työnohjaajan saamisen oikeustieteellisestä tiedekunnasta on tarpeen.

Lisensiaatin tutkintoa opiskelevaksi ilmoittautuminen/hakeminen

Oikeustieteiden lisensiaatin tutkintoa suoritavaksi opiskelijaksi ilmoittaudutaan tiedekunnan kansliasta tai kotisivuilta saatavalla lomakkeella. Ennen ilmoittautumista opiskelijan on neuvoteltava työnohjaajaksi ehdotetun tai pääaineen muun opettajan kanssa jatko-opinnoistaan sekä esitettävä hänelle alustava opinto- ja tutkimussuunnitelman. Neuvottelun perusteella opiskelija täydentää tarvittaessa opinto- ja tutkimussuunnitelmaansa. Opettaja tekee opiskelijan ilmoittautumislomakkeeseen merkinnän siitä, puoltaako hän opinto- ja tutkimussuunnitelman hyväksymistä, ja mahdollisesta suostuksesta työnohjaajan tehtävään (ks. tar-

kemmin alla kohta ”Henkilökohtainen opinto- ja tutkimussuunnitelma sekä työnohjaus”).

Oikeustieteiden kandidaatin tutkintoon verrattavan ulkomaisen oikeustieteellisen tutkinnon suorittaneen on lisensiaatin tutkinnon suoritusoikeutta koskevassa hakemuksessaan lisäksi esitettävä edellä kohdassa ”Jatkotutkinnon suoritusoikeus” mainittu selvitys ulkomaisesta tutkinnostaan ja kielitaidostaan, ja pääaineen opettaja ottaa lausunnossaan myös kantaa ulkomaisen tutkinnon antamisen valmiuksien ja hakijan kielitaidon riittävyteen. Tällaisen ulkomaisen tutkinnon suorittaneen jatko-opiskelijan hakemuksen käsittelee valmistelevasti jatkokoulustoitumikunta.

Tiedekunta vahvistaa hyväksyttävän opinto- ja tutkimussuunnitelman esittäneen opiskelijan lisensiaatin tutkintoa suorittavaksi jatko-opiskelijaksi sekä määrää hänelle työnohjaajan, ensisijaisesti opiskelijan ehdottaman opettajan. Samalla vahvistetaan opiskelijan pääaine ja tutkimusaihe sekä merkitään tarpeelliset tiedot tiedekunnan ylläpitämään rekisteriin.

Tohtorin tutkinnon suoritusoikeuden hakeminen

Oikeustieteiden tohtorin tutkinnon suoritusoikeus myönnetään tiedekunnalle tehdystä hakemuksesta. Hakemuslomakkeen voi tulostaa tiedekunnan kotisivuilta tai noutaa kansliasta. Hakemuksia käsitellään ilman erityisiä määräaikoja tiedekunnan jatkokoulustoitumikunnan valmistelun pohjalta.

Jatko-opiskelijan tulee hakemuksessaan antaa selvitys riittävästä valmiuksistaan suorittaa tohtorin tutkinto. Hänen on ennen hakemuksen jättämistä neuvoteltava työnohjaajaksi ehdotetun tai pääaineen muun opettajan kanssa tohtorin tutkintoon tähtäviä jatko-opinnoistaan ja esitettävä hänelle alustava opinto- ja väitöskirjasuunnitelman-

sa (ks. tarkemmin alla). Neuvottelun perusteella opiskelija tarvittaessa täydentää opinto- ja väitöskirjasuunnitelmaansa. Opettaja liittää hakemukseen lausuntonsa, jossa hän muun muassa ottaa kantaa hakijan valmiuksien riittävyteen ja hänen opinto- ja väitöskirjasuunnitelmansa hyväksyttävyyteen sekä lausuu mahdollisesta suostumuksestaan työnohjaajan tehtävään.

Tiedekunta myöntää jatkokoulutustoimikunnan lausunnon perusteella tohtorin tutkinnon suoritusoikeuden hakijalle, jolla katsotaan olevan riittävät valmiudet tohtorin tutkinnon suorittamiseen ja joka on esittänyt hyväksyttävän opinto- ja väitöskirjasuunnitelman. Oikeustieteen lisensiaatin tutkinnon suorittaneen hakijan valmiuksien riittävyyden arviointi voidaan perustaa hänen lisensiaatintyönsä ansioihin ja arvosanaan. Harkittaessa oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneen hakijan valmiuksia suorittaa tohtorin tutkinto ilman lisensiaatin tutkinnon välivaihetta otetaan huomioon muun muassa hänen tutkintosuorituksissa osoittamansa opintomenestys, erityisesti tutkintoon kuuluvan kirjallisen lopputyön ansiot ja arvosana sekä hänen mahdolliset julkaisunsa ja muu tieteellinen toimintansa.

Muun kuin oikeustieteellisen ylempään korkeakoulututkinnon suorittaneen, filosofian tohtorin tutkinnon suoritusoikeutta koskevan hakemuksen käsittelyssä noudatetaan soveltuvin osin edellä selostettua menettelyä ottaen huomioon edellä kohdassa "Jatkotutkinnon suoritusoikeus" mainitut kriteerit.

Tiedekunta määrää tohtoriopiskelijalle työnohjaajan, ensisijaisesti opiskelijan ehdottaman opettajan. Samalla vahvistetaan opiskelijan pääaine ja tutkimusaihe sekä merkitään tarpeelliset tiedot tiedekunnan ylläpitämään rekisteriin.

Opiskeluoikeuden epäävä päätös on perusteltava. Kun työnohjaaja on antanut epäävän lausunnon oikeustieteen kandidaatin tai oikeustieteen kandidaatin tutkintoon verrat-

tavan ulkomaisen oikeustieteellisen tutkinnon suorittaneen tohtoritutkinnon suoritusoikeutta koskevaan hakemukseen, hänen tulee keskustella opiskelijan kanssa lisensiaatin tutkinnon suoritusmahdollisuudesta ennen kuin asia toimitetaan tiedekunnan ratkaistavaksi.

Yliopiston opiskelijarekisteriyksiköön ilmoittautuminen

Kun tiedekunta on opiskelijan ilmoittautumisen tai hakemuksen perusteella myöntänyt hänelle oikeuden suorittaa jatko-opintoja, opiskelija ilmoittautuu yliopiston opiskelijarekisteriyksikköön (eli neuvontatoimistoon) läsnäolevaksi opiskelijaksi. Jatko-opiskelijoiden osalta ylioppilaskunnan jäsenmaksun maksaminen on vapaaehtoista. Jatko-opiskelijan tulee koko jatko-opintojen ajan ilmoittautua vuosittain läsnä- tai poissaolevaksi opiskelijaksi. Lukuvuosi-ilmoittautumisen määräajat eivät koske ensimmäistä kertaa läsnäoleviksi ilmoittautuvia (ks. tarkemmin alla kohta "Ilmoittautuminen läsnäolevaksi").

Henkilökohtainen opinto- ja tutkimussuunnitelma sekä työnohjaus

Jatko-opiskelijaksi ilmoittautuvan tai hakevan on esitettävä hyväksyttävä henkilökohtainen opinto- ja tutkimussuunnitelma siten kuin edellä on esitetty. Opintosuunnitelmasta tulee käydä ilmi tutkintoon sisältyvien opintojen suoritusjärjestys ja suunniteltu aikataulu sekä arvio valmistusajankohdasta. Tutkimussuunnitelmassa esitellään tutkimuksen aihe ja tutkimustehtävä sekä tutkimuksen pääasialliset menetelmät ja siinä käytettävät aineistot. Lisensiaatintutkimuksen suunnitelman laajuudeksi suositellaan noin 3-5 sivun ja väitöskirjasuunnitelman vähintään kymmenen sivun pituista normaaliväliskeistä (1,5-rivivälin) tekstiä.

Työnohjauksella on jatko-opinnoissa keskei-

nen merkitys. Työnohjaaja ohjaa tieteellisen tutkimuksen tekemistä ja ohjattavan jatko-opintoja laajemminkin. Jatkokutkintoa suorittavan työnohjaajaksi voidaan määrätä professorin viran haltija tai hoitaja, mikäli hän on suorittanut tohtorin tutkinnon tai tohtorin arvoon oikeuttavat opinnäytteet, taikka dosentti. Pääsääntöisesti määrätään yksi työnohjaaja, mutta erityisistä syistä ohjaajia voi olla kaksi.

Jatko-opiskelijan ja työnohjaajan yhteisenä työvälineenä käytetään opintojen alussa laadittavaa opinto- ja tutkimussuunnitelmaa, jota ohjausprosessin aikana tarkistetaan. Työnohjaajan ja jatko-opiskelijan suositellaan tapaavan toisensa tai muuten keskustelevan opinnoista ja niiden etenemisestä, jatkokoulutusseminaareihin osallistumisesta sekä tutkimuksen tekemisestä vähintään keran lukukaudessa.

Jatkokoulutusohjelman järjestäminen

Tiedekunnassa on liseniaatin ja tohtorin tutkinnon suorittamista varten jatkokoulutusohjelma, joka on osittain samansisältöinen molemmissa tutkinnoissa. Jatkokoulutusohjelman aikana opiskelija osallistuu jatkokoulutusseminaareihin ja muuhun opetukseen, suorittaa vaaditut kirjalliset kuulustelut ja muut annetut oppimistehtävät, sitoutuu tutkimuksen työnohjaukseen ja laatii liseniaatintutkimuksen tai väitöskirjan. Tiedekuntatasolla pyritään erityisesti kehittämään kaikkien sen piirissä väitöskirjaa valmistellevien jatko-opiskelijoiden koulutusta tiedekunnan oman tohtorikoulun puitteissa. Valtakunnallisella tasolla toimii opetusministeriön rahoittama Oikeustiede muuttuvassa yhteiskunnassa (OMY) II -tohtorikoulu, jota vuodesta 2003 alkaen koordinoidaan Lapin

yliopistossa professori Juha Pöyhösen johdolla ja jonka varajohtajana on professori Kimmo Nuotio. Myös tällä valtakunnallisella tohtorikoululla on toimintaa tiedekunnan piirissä.

Tiedekuntatasolla jatkokoulutuksen suunnittelusta, organisoinnista ja tarpeellisesta ohjeistamisesta vastaa tiedekunnan jatkokoulutustoimikunta. Jatkokoulutustoimikunnan puheenjohtajana ja jatkokoulutusohjelman yleisen osan vastuullisena johtajana toimii tehtävään nimetty tiedekunnan professori (vuoden 2003 loppuun saakka professori Raimo Lahti).

Jatkokoulutustoimikunnan sihteerinä toimii jatkokoulutuskoordinaattori, joka vastaa tiedekunnan jatkokoulutuskalenterin ajantasaisesta ylläpidosta. Kalenteriin pyritään sisällyttämään tiedot kaikista sekä yhteisesti kaikille jatko-opiskelijoille järjestettävistä että ainekohtaisesti järjestettävistä jatkokoulutustilaisuuksista. Jatkokoulutuskalenteri on nähtävänä verkossa osoitteessa: http://www.helsinki.fi/oik/tdk/opiskelu/jatko/sis_jatko.html

Laitostasolla jatkokoulutuksen organisointi tapahtuu pääasiassa aineittain tai aineryhmittäin. Jokaiseen aineeseen tai aineryhmään valitaan vastuuhenkilö, joka erityisesti toimii yhdyshenkilönä tiedekuntatason sekä aine- ja laitostason välillä. Pääaineen opettajat ovat yhdessä vastuussa jatkokoulutusohjelman erityiseen osaan kuuluvan aineen jatkokoulutusseminaarin ohjelman laatimisesta ja toteuttamisesta. Kussakin oppiaineessa myös huolehditaan aineen jatkokoulutusseminaarista tiedottamisesta ainekohtaisesti ja tiedekunnan jatkokoulutuskalenteria varten.

Jatkotutkintojen rakenne

I) Licensiaatin tutkinto

1) Yleinen osa (teoreettis-metodologiset opinnot)	a) Yleisen ja oikeustieteen tieteenteorian cum laude approbatur -arvosana	5 ov
	b) Kaksi aihepiiriltään valinnaista 2 ov:n opintojaksoa oikeustieteen teorioista ja menetelmistä	4 ov
	c) (ks. lisäksi kohta 3)	
	d) Yleinen jatkokoulutusseminaari	väh. 50 jatko- koulutus pistettä
2) Erityinen osa (pääaineopinnot)	a) Pääaineen cum laude approbatur -arvosana taikka pääainetta täydentävä tai sen lähiaineen cum laude approbatur -arvosana	5 ov
	b) Pääaineen laudatur-arvosana	7 ov
	c) (ks. lisäksi kohta 3)	
	d) Pääaineen jatkokoulutusseminaari	väh. 50 jatko- koulutus pistettä
	e) Licensiaatintutkimus	suosituslaajuus 100-150 sivua
3) Vaihtoehtoisesti yleiseen tai erityiseen osaan kuuluva cum laude approbatur - arvosana	Jatko-opiskelijan valinnan mukaan joko oikeustieteen teorioiden ja menetelmien cum laude approbatur tai pääaineen opintoja tukeva muu cum laude approbatur -arvosana	5 ov

II) Tohtorin tutkinto (suoraan suoritettuna)

1) Yleinen osa (teoreettis-metodologiset opinnot)	a) Yleisen ja oikeustieteen tieteenteorian cum laude approbatur -arvosana	5 ov
	b) Kaksi aihepiirittään valinnaista 2 ov:n opintojaksoa oikeustieteen teorioista ja menetelmistä	4 ov
	c) oikeustieteen teorioiden ja menetelmien cum laude approbatur -arvosana	5 ov
	d) Yleinen jatkokoulutusseminaari	väh. 100 jatko- koulutus pistettä
2) Erityinen osa (pääaineopinnot)	a) Pääaine cum laude approbatur -arvosana taikka pääainetta täydentävä tai sen lähiaineen cum laude approbatur -arvosana	5 ov
	b) Pääaineen laudatur-arvosana	7 ov
	c) Pääaineen jatkokoulutusseminaari	väh. 100 jatko- koulutus pistettä
	d) Väitöskirja	suosituslaajuus 250-300 sivua

III) Tohtorin tutkinto (lisensiaatin tutkinnon jälkeen suoritettuna)

1) Yleinen osa (teoreettis-metodologiset opinnot)	c) oikeustieteen teorioiden ja menetelmien cum laude approbatur -arvosana, mikäli sitä ei ole suoritettu OTL-tutkimossa (ks. edellä I. 3-kohta)	5 ov
	d) Yleinen jatkokoulutusseminaari	väh. 50 jatko- koulutus pistettä
2) Erityinen osa (pääaineopinnot)	d) Pääaineen jatkokoulutusseminaari	väh. 50 jatko- koulutus pistettä
	e) Väitöskirja	suosituslaajuus 250-300 sivua

Lisensiaatin tutkinto

Tutkintoasetuksen mukaan lisensiaatin tutkintoa varten opiskelevan tulee saavuttaa kyky itsenäisesti soveltaa tieteellisen tutkimuksen menetelmiä, hyvä perehtyneisyys omaan tieteenalaansa ja syvä perehtyne-

isyys omaan tutkimusalaansa. Hänen tulee suorittaa tiedekunnan määräämät opinnot ja laatia lisensiaatintutkimus.

Lisensiaatin tutkintoa varten opiskelevan tulee seurata tiedekunnan jatkokoulutusoh-

jelmaa ja suorittaa sen yhteydessä tähän tutkintoon kuuluvat, yleiseen ja erityiseen osaan kuuluvat seuraavassa lueteltavat opinnot.

Kirjallisen kuulustelun tai sen kohtien vaihtoehtoisista suoritustavoista, kuten kirjallisen tehtävän (esseen) laatimisesta tai oikeustieteellisten tiedekuntien järjestämälle luentosarjalle osallistumisesta, tulee sopia asianomaisen opettajan kanssa.

1) Yleinen osa

Lisensiaatin tutkinnon yleinen osa on sisältää tätä tutkintoa suorittaville tarkoitetut teoreettis-metodologiset opinnot, jotka koostuvat kirjallisista kuulusteluista tai niiden vaihtoehtoisista suoritustavoista seuraavassa lueteltavia arvosana- tai muita opintojaksoja varten sekä osallistumisesta yleiseen jatkokoulutusseminaariin.

a) *Yleisen ja oikeustieteen tietenteorian cum laude approbatur -arvosana (5 ov)*
Tämä kuulustelu ja sen vaihtoehtoiset suoritustavat sisältävät myös tutkijaneitiikan opettamisen.

b) *Kaksi aihepiiriltään valinnaista kahden opintoviikon opintojaksoa oikeustieteen teorioista ja menetelmistä (yht. 4 ov)*
Näitä opintojaksoja pyritään vuosittain järjestämään erityisesti sellaisilla teoreettis-metodologisten opintojen osa-alueilla, joita edellä a)-kohdan yleisen ja oikeustieteen tietenteorian cum laude approbatur -arvosana ei riittävästi kata, esimerkiksi oikeusfilosofiassa, oikeusteoriassa, oikeushistoriassa ja muissa oikeuden yleistieteissä. Tällainen opintojakso voi olla myös tutkijantaitojen ja oppivan tutkimisen opettamiseen keskitetty metodikurssi. Opintojakson nimikkeessä ilmaistaan sille ominainen teoreettis-metodologinen painotus.

c) *(Ks. lisäksi alla kohta 3)*

d) *Yleinen jatkokoulutusseminaari*
Yleinen jatkokoulutusseminaari on tiedekunnan tasolla järjestettävä, tutkimustyön teo-

reettis-metodologisiin kysymyksiin keskittyvä ja seminaari- ja muista opetustilaisuuksista koostuva jatkuva opetusohjelma. Lisensiaatin tutkintoa varten opiskelijan on kerättävä vähintään 50 pistettä yleisen jatkokoulutusseminaarin tilaisuuksista. Ks. tarkemmin alla kohta ”Jatkokoulutusseminaarit”.

2) Erityinen osa

Lisensiaatin tutkinnon erityinen osa sisältää tätä tutkintoa suorittaville tarkoitetut pääaineopinnot, jotka koostuvat kirjallisista kuulusteluista tai niiden vaihtoehtoisista suoritustavoista seuraavassa lueteltavia arvosanoja varten, osallistumisesta pääaineen (oppiaineen tai aineryhmän) jatkokoulutusseminaariin ja lisensiaatintutkimuksen laatimisen.

a) *Pääaineen taikka sitä täydentävä tai sen lähiaineen cum laude approbatur -arvosana (5 ov)*

Jos opiskelija ei ole suorittanut syventäviä opintoja (tai suorittanut cum laude -arvosanaa) hänelle vahvistetussa oppiaineessa, on hänen suoritettava pääaineen cum laude approbatur -arvosana. Jos opiskelijan vahvistettu oppiaine on sama, jossa hän on suorittanut OTK-tutkinnon syventävät opinnot, tulee hänen suorittaa pääainetta täydentävä tai sen lähiaineen cum laude approbatur -arvosana.

b) *Pääaineen laudatur-arvosana (7 ov)*

c) *(ks. lisäksi alla kohta 3)*

d) *Pääaineen jatkokoulutusseminaari*
Aineen jatkokoulutusseminaari on asianomaisen oppiaineen tai aineryhmän järjestämä säännöllisesti kokoontuva tutkijaseminaari. Lisensiaatin tutkintoa varten opiskelijan on kerättävä vähintään 50 pistettä aineen jatkokoulutusseminaariin osallistumisesta. Ks. tarkemmin alla kohta ”Jatkokoulutusseminaarit”.

e) Lisensiaatintutkimus

Lisensiaatin tutkimuksen tulee osoittaa, että tekijällä on tieteellisten tutkimusmenetelmien tuntemus ja hyvä perehtyneisyys tutkimusalaansa tai hyvä perehtyneisyys omaan ammattialaansa oikeustieteellisiä menetelmiä käyttäen. Lisensiaatintutkimuksen ohjeittuus on 100-150 normaalikokoista (A4) ja normaalirivivälillä (1,5), koneella kirjoitettua sivua.

Lisensiaatin tutkimukseksi voidaan hyväksyä myös useita samaan aihepiiriin kuuluvia tieteellisiä julkaisuja ja niistä laadittu yhteenveto, jossa esitetään tutkimuksen tavoitteet, menetelmät ja tulokset. Julkaisuihin voi kuulua myös yhteisjulkaisuja, jos tekijällä on niissä itsenäinen osuus. Osatutkimuksista koostuvan lisensiaatintutkimuksen on laadultaan ja muulta vaatavuustasoltaan vastattava yhtenäistä lisensiaatintutkimusta.

Ennen lisensiaatin tutkimuksen arvostelua tekijän on puolustettava tutkimustaan aineen jatkokoulutusseminaarissa. Opponenttina tulisi olla joko tutkimuksen tarkastajaksi määrättävä opettaja tai joku muu asiantuntija.

3) Vaihtoehtoisesti jatkokoulutusohjelman yleiseen tai erityiseen osaan kuuluva cum laude approbatur – arvosana

Tämä cum laude approbatur –arvosana on jatko-opiskelijan valinnan mukaan joko teoreettisesti suuntautuva eli oikeustieteen teorioiden ja menetelmien cum laude approbatur –taikka tutkimuksen ja pääaineen opintoja tukeva muu cum laude approbatur -arvosana (5 ov).

Tohtorin tutkinto

Tutkintoasetuksen mukaan tohtorin tutkintoa varten opiskelevan tulee saavuttaa kyky itsenäisesti soveltaa tieteellisen tutkimuksen menetelmiä, hyvä perehtyneisyys omaan tieteentutkimusalaansa ja syvälinen perehtyneisyys

omaan tutkimusalaansa. Tämä tutkintoasetuksen määräys on yhteinen lisensiaatin ja tohtorin tutkintoa suorittaville, joskin lisensiaatin tutkinnon tieteelliset tavoitteet ovat käytännössä suppeammat kuin tohtorin tutkinnon. Tohtorin tutkintoa varten opiskelevan tulee suorittaa tiedekunnan määräämät opinnot sekä laatia väitöskirja ja puolustaa sitä julkisesti.

Tohtoriopiskelijan tulee seurata tiedekunnan jatkokoulutusohjelmaa ja suorittaa sen yhteydessä tähän tutkintoon kuuluvat, yleiseen ja erityiseen osaan kuuluvat seuraavassa lueteltavat opinnot. Tohtorin tutkinto voidaan suorittaa suoraan tai lisensiaatin tutkinnon jälkeen (ks. edellä).

Kirjallisen kuulustelun tai sen kohtien vaihtoehtoisista suoritustavoista, kuten kirjallisen tehtävän (esseen) laatimisesta tai oikeustieteellisten tiedekuntien järjestämälle luontosarjalle osallistumisesta, tulee sopia asianomaisen opettajan kanssa.

Tohtorin tutkinto suoraan suoritettuna

1) Yleinen osa

Tohtorin tutkinnon yleinen osa on sisältää tätä tutkintoa suorittaville tarkoitetut teoreettis-metodologiset opinnot, jotka koostuvat kirjallisista kuulusteluista tai niiden vaihtoehtoisista suoritustavoista seuraavassa lueteltavia arvosana- tai muita opintojaksoja varten sekä osallistumisesta yleiseen jatkokoulutusseminariin

a) Yleisen ja oikeustieteen tieteenteorian cum laude approbatur -arvosana (5 ov)

Tämä kuulustelu ja sen vaihtoehtoiset suoritustavat sisältävät myös tutkijanetiikan opettamisen.

b) Kaksi aihepiiriltään valinnaista kahden opintoviikon opintojaksoa oikeustieteen teorioista ja menetelmistä (yht. 4 ov)

Näitä opintojaksoja pyritään vuosittain järjestämään erityisesti sellaisilla teoreettis-metodologisten opintojen osa-alueilla, joita edellä a)-kohdan yleisen ja oikeustieteen tietenteorian cum laude approbatur -arvosana ei riittävästi kata, esimerkiksi oikeusfilosofiassa, oikeusteoriassa, oikeushistoriassa ja muissa oikeuden yleistieteissä. Tällainen opintojakso voi olla myös tutkijantaitojen ja oppivan tutkimisen opettamiseen keskittyvä metodikurssi. Opintojakson nimikkeessä ilmaistaan sille ominainen teoreettis-metodologinen painotus.

c) Oikeustieteen teorioiden ja menetelmien cum laude approbatur -arvosana (5 ov)

Tohtorin tutkintoa varten opiskelevan on suoritettava pakollisena tämä cum laude approbatur -arvosana oikeustieteen teorioista ja menetelmistä. Tässä opintojaksossa voi olla vaihtoehtoisesti osina muiden oikeuden yleistieteiden tai oikeudellisen pääaineen alaan kuuluvia teoreettis-metodologisia aineksia siten kuin yleisestä oikeustieteestä vastaavan opettajan ja työnohjaajan kanssa sovitaan. Tällöin opintojakson nimikkeestä tulisi näkyä sellainen erityinen teoreettis-metodologinen painotus (esimerkkinä nimikkeestä 'Oikeustieteen, erityisesti rikosoikeuden, teoriat ja menetelmät'). Opintojakson vastaavana opettajana toimii yleisen oikeustieteen professori, mutta osa-alueiden vaihtoehtoisista suoritustavoista sovitaan yhteisesti niitä aineita edustavien opettajien kanssa.

d) Yleinen jatkokoulutusseminaari

Yleinen jatkokoulutusseminaari on tiedekunnan tasolla järjestettävä, tutkimustyön teoreettis-metodologisiin kysymyksiin keskittyvä ja seminaari- ja muista opetustilaisuuksista koostuva jatkuva opetusohjelma. Tohtoriopiskelijan on kerättävä vähintään 100 pistettä yleisen jatkokoulutusseminaarin tilaisuuksista. Jatkokoulutusseminaarin tilaisuuksia voidaan järjestää erikseen tohtori-

opiskelijoille. Ks. tarkemmin alla kohta "Jatkokoulutusseminaarit".

2) Erityinen osa

Tohtorin tutkinnon erityinen osa sisältää tätä tutkintoa suorittaville tarkoitetut pääaineopinnot. Ne koostuvat kirjallisista kuulusteluista tai niiden vaihtoehtoisista suoritustavoista seuraavassa lueteltavia arvosanoja varten, osallistumisesta pääaineen (oppiaineen tai aineryhmän) jatkokoulutusseminariin sekä väitöskirjan laatimisen ja sen julkisen puolustamisen.

a) Pääaineen taikka sitä täydentävä tai sen lähiaineen cum laude approbatur -arvosana (5 ov)

Jos opiskelija ei ole suorittanut syventäviä opintoja (tai suorittanut cum laude -arvosanaa) hänelle vahvistetussa oppiaineessa, on hänen suoritettava pääaineen cum laude approbatur -arvosana. Jos opiskelijan vahvistettu oppiaine on sama, jossa hän on suorittanut OTK-tutkinnon syventävät opinnot, suorittaa hän pääainetta täydentävän tai sen lähiaineen cum laude approbatur -arvosanan.

b) Pääaineen laudatur-arvosana (7 ov)

c) Pääaineen jatkokoulutusseminaari

Pääaineen jatkokoulutusseminaari on asianomaisen oppiaineen tai aineryhmän järjestämä säännöllisesti kokoontuva tutkijaseminaari. Tohtoriopiskelijan on kerättävä vähintään 100 pistettä aineen jatkokoulutusseminaarin tilaisuuksista. Ks. tarkemmin alla kappale "Jatkokoulutusseminaarit".

d) Väitöskirja

Väitöskirjatutkimuksen tulee osoittaa, että tekijällä on kyky itsenäisesti soveltaa tieteellisen tutkimuksen menetelmiä sekä hyvä perehtyneisyys omaan tieteenalaansa ja syvä perehtyneisyys omaan tutkimusalaansa. Väitöskirjan suosituspituus on noin 250-300 normaalikokoista sivua. Tiedekunta ei pidä suotavana, että väitöskirja laajennetaan yli 400 sivuun.

Väitöskirjaksi voidaan hyväksyä myös useita samaan aihepiiriin kuuluvia tieteellisiä julkaisuja ja niistä laadittu yhteenveto, jossa esitetään tutkimuksen tavoitteet, menetelmät ja tulokset. Julkaisuihin voi kuulua myös yhteisjulkaisuja jos tekijällä on niissä itsenäinen osuus. Osatutkimuksista koostuvan väitöskirjan on laadultaan ja muulta vaatimustasoltaan vastattava yhtenäistä väitöskirjatutkimusta. Ennen väitöskirjan arvoselua tekijän on puolustettava sitä julkisesti väitöstilaisuudessa.

Vanhan tutkintoasetuksen mukaan väitöskirjan esitarkastuksen edellytyksenä oli käytännön lakimiehenä toimiminen. Uudessa tutkintoasetuksessa tällaista vaatimusta ei ole enää asetettu. Tiedekunta kuitenkin suosittelee, että tohtorin tutkintoa suorittavat edelleenkin hankkisivat jatko-opintojen harjoittamisen yhteydessä tutkimustyötä tukevaa käytännön kokemusta, esimerkiksi suorittamalla varatuomarin arvoon oikeuttavan tuomioistuinharjoittelun.

Tohtorin tutkinto lisensiaatin tutkinnon jälkeen suoritettuna

1) Yleinen osa

Tohtorin tutkintoa varten opiskevalta vaadittavista yleisen osan opinnoista edellä luetellut kohdat a) ja b) on suoritettu jo lisensiaattitutkintovaiheessa. Kohdan c) cum laude approbatur -arvosana oikeustieteen teorioissa ja menetelmissä on pakollinen tohtoriopiskelijalle. Se on suoritettava tohtorin tutkintoa varten, mikäli opiskelija on sisällyttänyt kyseisen arvosanan erityiseen osaan lisensiaatin tutkintoa suorittaessaan. Edelleen yleiseen jatkokoulutusseminaariin osallistumisesta on hankittava lisää vähintään 50 jatkokoulutus pistettä lisensiaattitutkintovaiheessa hankittujen vähintään 50 jatkokoulutus pisteen lisäksi.

2) Erityinen osa

Tohtorin tutkintoa varten opiskevalta vaadittavista erityisen osan opinnoista edellä

luetellut kohdat a) ja b) on suoritettu jo lisensiaattitutkintovaiheessa. Pääaineen jatkokoulutusseminaariin osallistumisesta on hankittava lisää vähintään 50 jatkokoulutus pistettä lisensiaattitutkintovaiheessa hankittujen 50 jatkokoulutus pisteen lisäksi. Lisäksi tohtoriopiskelijan on laadittava väitöskirja ja puolustettava sitä julkisesti (ks. vastaavasti edellä).

Jatkokoulutusseminaarit

Yleistä

Jatkokoulutusseminaarit jakautuvat kahteen päätyyppiin: tiedekuntatasolla järjestettävään yleiseen jatkokoulutusseminaariin sekä laitos- ja oppiainetasolla järjestettävään pääaineen jatkokoulutusseminaariin. Yleisen jatkokoulutusseminaarin vastaava opettaja on yleisen oikeustieteen professori sekä pääaineen jatkokoulutusseminaarien vastaavia opettajia ovat asianomaisten oppiaineiden seminaareja johtavat professorit ja muut vastuopettajat. Jatkokoulutustoimikunnan ohjeiden mukaan tai sen yksittäistapauksessa antaman suosituksen pohjalta oppiaineissa määritetään jatkokoulutukseen ja siten jatkokoulutus pisteisiin oikeuttavat tilaisuudet ja niihin osallistumisesta annettavat pistemäärät.

Jatkokoulutustilaisuuksia ovat tiedekunnan varsinaisten yleisen jatkokoulutusseminaarin ja pääaineiden jatkokoulutusseminaarien lisäksi esimerkiksi seuraavat:

- valtakunnallisen tohtorikoulun koulutustilaisuudet
- oman tiedekunnan tutkimusprojektien seminaarit
- laitosten tai oppiaineiden piirissä vaikuttavien opintopiirien toiminta
- oikeustieteellisten koulutusyksiköiden yhteiset, valtakunnalliset oikeustieteen päivät tai jatkokoulutusseminaarit
- Turun ja Lapin yliopiston oikeustieteellisten tiedekuntien oppiaineseminaarit
- yhteispohjoismaiset tutkijaseminaarit
- oikeustieteelliset kansalliset ja kansainväliset kongressit, kollokvit ja vastaavat ti-

laisuudet

- väitöstilaisuudet
- tieteellisten yhdistysten seminaarikokoukset

Jatko-opiskelijan suositellaan neuvottelevan työnohjaajansa kanssa itselleen sopivasta, tiedekunnan varsinaista seminaaritoimintaa täydentävästä osallistumisesta näihin tilaisuuksiin. Esimerkiksi on suositeltavaa, että jatko-opiskelija osallistuu vähintään kerran oikeustieteen alan valtakunnallisille jatkokoulutuspäiville. Kansainvälisistä yhteyksistä ks. alla kohta "Opiskelu ulkomailla ja kansainväliset yhteydet".

Tarjolla olevista tilaisuuksista pyritään tiedottamaan jatko-opiskelijoiksi ilmoittautuneille erityisesti tiedekunnassa ylläpidettävän jatkokoulutuskalenterin avulla. Jatkokoulutuskalenteri on nähtävänä verkossa osoitteessa: http://www.helsinki.fi/oik/tdk/opiskelu/jatko/sis_jatko.html

Jatkokoulutusseminaareihin osallistumisen muodot

Jatkokoulutusseminaareihin ja niitä vastaaviin, jatkotutkintopisteisiin oikeuttaviin tilaisuuksiin osallistumisessa on erityisen ansiokasta aktiivinen esiintyminen. Lähtökohdiana on, että jatkotutkintoa suorittavan on koulutusohjelman aikana esiinnyttävä yleisessä jatkokoulutusseminaarissa ja pääaineen jatkokoulutusseminaarissa (tai niihin rinnastetuissa tilaisuuksissa) vähintään seuraavan määräisesti: lisensiaatin tutkintoa opiskelevan on esiinnyttävä yleisessä jatkokoulutusseminaarissa vähintään kaksi kertaa ja pääaineen jatkokoulutusseminaarissa vähintään kolme kertaa; vastaavasti tohtoriopiskelijan on yhteensä esiinnyttävä yleisessä jatkokoulutusseminaarissa vähintään viisi kertaa ja pääaineen jatkokoulutusseminaarissa vähintään kuusi kertaa.

Jatkokoulutustilaisuudessa esiintyminen voi työnohjaajan tai muun opettajan kanssa sovitavalla tavalla tarkoittaa tutkimussuunni-

telmaan tai valmistuneeseen tutkimukseen perustuvaa alustamista, opponointia tai valmistellun puheenvuoron käyttämistä taikka muun kirjallisen työn esittämistä. On suositeltavaa, että tutkimuksesta pidetään ainakin yksi seminaarialustus ennen sen valmistumista. Nimenomaan tohtoriopiskelijalle on myös suositeltavaa, että hän kirjoittaa tutkimusteemastaan tai siihen liittyvästä aiheesta yhden tai useamman artikkelin, joka ennen julkaisemisesta käsitellään työnohjaajan kanssa käytävässä keskustelussa ja seminaaritulaisuudessa.

Jatkokoulutustilaisuuksien pisteyttäminen ja pisteiden rekisteröinti

Jatkokoulutustilaisuuksiin osallistumisesta annetaan jatkokoulutuspisteitä siten, että pelkästä osallistumisesta kahden tunnin tilaisuuteen annetaan kaksi pistettä ja alustuksen tai muun vastaavan tehtävän käsitteestä osallistumisesta enintään 5-10 pistettä.

Opiskelijan tulee itse huolehtia jatkokoulutuspisteiden kertymisen seurannasta. Seuranan helpottamiseksi tiedekunnan kansliasta tai jatkokoulutuskoordinaattorilta on saatavissa pisteseurantalomake. Lomakkeeseen merkitään kunkin jatkokoulutuspisteisiin oikeuttavan tilaisuuden päivämäärä, tilaisuuden aihe, siinä suoritettu tehtävä ja osallistumisesta saadut pisteet. Sellaisesta tilaisuudesta vastaava henkilö vahvistaa pyynnöstä allekirjoituksellaan lomakkeeseen opiskelijan osallistumisen seminaariin.

Jatkokoulutusseminaarien pisteet merkitään opintosuoritusrekisteriin vasta, kun koko tutkintoon vaadittava pistemäärä on koossa. Opintosuoritusrekisteriin merkitsemistä varten opiskelija laatii jatkokoulutuspisteisiin oikeuttaviin tilaisuuksiin osallistumisestaan selvityksen seurantalomakkeen avulla tai muulla tavoin luotettavasti. Tällaisen selvityksen hyväksyy yleisen jatkokoulutusseminaarin osalta yleisen oikeustieteen opettaja ja pääaineen jatkokoulutusseminaarini osalta työnohjaaja tai pääaineen muu opettaja.

Jatkotutkintosuoritusten arvostelu

Jatkotutkintoihin kuuluvat opintosuoritukset arvostellaan tiedekunnan kuulusteluissa ja opintojaksojen arvostelussa yleisesti omak-sutun arvostelukäytännön ja laatuarvosana-asteikon mukaan. Tarkempia tietoja antaa jatkokoulutuskoordinaattori.

Lisensiaatintutkimuksen tarkastami-nen ja arvostelu

Opiskelijan on ennen lisensiaatintutkimuk-sen arvostelamista puolustettava tutkimus-taan pääaineen jatkokoulutusseminaarissa. Lisensiaatin tutkimus jätetään arvosteltavaksi kahtena kappaleena. Tutkimukseen liitetään tiivistelmälehti. Tiivistelmälomakkeita saa tiedekunnan kansliasta. Viimeistään lisensi-aatin tutkimuksen hyväksymisen jälkeen opiskelijan on toimitettava tutkimuksesta neljä lisäkappaletta tiedekunnan kirjastoon toimitettavaksi Helsingin, Turun ja Lapin oikeustieteellisten tiedekuntien kirjastoihin ja Eduskunnan kirjastoon (tiedekunnan kir-jasto antaa tästä todistuksen publiikkiin il-moittautumisasiakirjoihin liitettäväksi).

Lisensiaatintutkimus tarkastetaan ja arvos-tellaan opintosuorituksen arvostelua ja kuu-lustelua sekä opintosuoritusten tutkintolau-takuntaa koskevan johtosäännön 27 §:ssä määrättyllä tavalla. Lisensiaatintutkimuksen tarkastajien lausunnon tulee olla perusteltu ja siitä tulee ilmetä arvostelussa noudatetut arviointiperusteet. Lisensiaatintutkimus arvostellaan arvolauseilla *approbatur*, *lubenter approbatur*, *non sine laude approbatur*, *cum laude approbatur*, *magna cum laude approba-tur*, *eximia cum laude approbatur* ja *laudatur*. Tutkintotodistukseen merkitään sekä lisen-siaatintutkimuksen aihe että arvosana.

Väitöskirjan julkinen puolustaminen, hyväksyminen ja arvostelu

Oikeusturvajohtosäännön 29-31 ja 33 §:ssä

on väitöskirjojen julkiseen puolustamiseen, hyväksymiseen ja arvosteluun liittyviä mää-räyksiä. Edellä mainittujen määräysten täy-dennykseksi tiedekunta on antanut seuraa-vat väittelyä koskevat ohjeet.

1) Esitarkastus ja väittelylupa

Tiedekuntaneuvosto määrää esitarkastajat hakemuksesta työnohjaajaa kuultuaan. Väi-töskirjan tekijällä on tilaisuus esittää tiede-kuntaneuvostolle huomautuksensa esitarkas-tajien valinnasta. Väittelylupaa puoltava lau-sunto annetaan siitä käsikirjoitusversiosta, joka on tarkastettu. Korjausehdotuksia sisältävä väittelylupaa puoltava lausunto voidaan hyväksyä kuitenkin siinä tapauksessa, että ehdotetuilla korjauksilla ei ole vaikutusta väitöskirjan hyväksymiseen.

Esitarkastajien tulee perustella sekä myön-teinen että kielteinen tarkastuslausuntonsa. Mikäli esitarkastusta ei joko tarkastajien vä-listen näkemuserojen tai työssä havaittujen puutteellisuuksien vuoksi voida kolmen kuu-kauden määrärajassa päättää väittelylupaa puoltavaan lausuntoon, esitarkastusmenette-ly raukeaa, jollei väittelijä nimenomaisesti halua viedä asiaa tiedekuntaneuvoston rat-kaistavaksi. Esitarkastusmenettely voi väi-töskirjaan tehtävien korjausten vuoksi väi-töskirjan tekijän ja esitarkastajien välisen so-pimuksen perusteella jatkua kohtuullisen ajan esitarkastusta varten annetun määräajan jäl-keenkin. Tällaisessa tapauksessa esitarkas-tuksen jatkumisesta on ilmoitettava dekaa-nille ja ilmoitus on toimitettava joko kirjal-lisena tai suullisesti tiedekunnan kansliaan.

Esitarkastusmenettelyn rauettua väittelijä voi pyytää uutta esitarkastusta, kun väitöskirja-käsikirjoitukseen on tehty hylkäävissä esi-tarkastuslausunnoissa tarkoitettuja tai muita muutoksia ja työnohjaaja tai muu aineen pro-fessori puoltaa esitarkastusmenettelyn käyn-nistämistä.

2) Väitöskirjan julkinen jakelu ja sen englanninkielinen tiivistelmä

Väittelijän on huolehdittava, että väitöskir-

ja tulee julkisesti saataville joko painettuna tai muulla tavalla ennen kirjan julkista tarkastamista.

Väitöskirjan on oltava julkisesti saatavilla vähintään kymmenen päivää ennen julkista tarkastusta. Dekaanin voi kirjallisesta hakemuksesta lyhentää tätä aikaa siten, että väitöskirja on saatavilla vähintään viisi päivää. Konsistori on 5.5.1999 määrännyt väittelijän velvollisuudesta luovuttaa väitöskirjan kappaleita yliopistolle tapauksissa, jolloin väitöskirja on perinteinen painettu monografia, artikkeliväitöskirja tai elektronisessa muodossa julkaistu väitöskirja. Tiedekunnan ohjeet yliopistolle luovutettavista kirjoista toimitetaan väittelijälle väittelylupaa koskevan päätöksen mukana.

Tiedekuntaneuvoston tekemän päätöksen mukaan väitöskirjoista laaditaan englanninkielinen tiivistelmä *Dissertation Abstract International (DAI)* -tietokantaan. Tarkempia ohjeita antaa jatkokoulutuskoordinaattori. Tiivistelmä on suositeltavaa julkaista väitöskirjan alussa tai lopussa.

3) Vastaväittäjä

Tiedekuntaneuvosto määrää väitöstilaisuuteen yhden tai kaksi vastaväittäjää, joilla tulee pääsääntöisesti olla vähintään dosentin pätevyys. Vastaväittäjäksi määrätään yleensä joku esitarkastajista. Vastaväittäjä voi olla ulkomainen asiantuntija. Ulkomaista asiantuntijaa voidaan pyytää vastaväittäjäksi myös tapauksissa, joissa häntä ei ole voitu tai ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi pyytää esitarkastajaksi. Ulkomaisen ja kotimaisen tieteen vuorovaikutusta myös opinäytetöiden arvioinnissa pyritään suosimaan. Väitöskirjan tasoa sekä esitarkastuksen että väitöstilaisuuden perusteella arvioitaessa on pidettävä huolta siitä, että työn tason arvioinnissa otetaan asianmukaisesti huomioon Suomessa käytössä olevat kriteerit. Ulkomaisen asiantuntijan toimiessa vastaväittäjänä voidaan käyttää kahta vastaväittäjää, joista toinen on joku suomalaisista esitarkastajista.

4) Väitöskirjan arvostelu

Vastaväittäjän tehtävänä on kuuden viikon kuluessa väitöstilaisuudesta esittää tiedekuntaneuvostolle antamassaan lausunnossa joko väitöskirjan hyväksymistä tai hylkäämistä. Vastaväittäjän lausunnon tulee olla perusteltu. Siitä tulee ilmetä arvostelussa noudatettu arviointiperusteet.

Jos vastaväittäjän lausunnossa ehdotetaan väitöskirjan hylkäämistä tai jos siinä ehdotetaan väitöskirjan erityisten ansioiden vuoksi kunniamaininnan "kiittäen hyväksyty" antamista, dekaani asettaa väitöskirjan arvostelulautakunnan. Lautakuntaan nimetään pääsääntöisesti kolme äänivaltaista jäsentä, joiden tulee olla oikeusturvajohdosäännöistä ilmenevien periaatteiden mukaisesti esteettömiä henkilöitä: yleensä vastaväittäjä(t), kustos, mikäli hän ei ole työnohjaaja ja yksi tai kaksi aineen professoria (tai dosenttia). Työnohjaaja määrätään lautakunnan puhevaltaiseksi jäseneksi. Arvostelulautakunta tekee tiedekuntaneuvostolle vastaväittäjän lausuntoa täydentävän perustellun ehdotuksen, jossa ehdotetaan väitöskirjan hyväksymistä, hyväksymistä kunniamaininnoin "kiittäen hyväksyty" taikka sen hylkäämistä.

Tiedekuntaneuvosto päättää väitöskirjan hyväksymisestä ja hylkäämisestä sekä väitöskirjalle annettavasta kunniamaininnasta "kiittäen hyväksyty".

Opiskelu ulkomailla ja kansainväliset yhteydet

Tiedekunta suosittelee, että jokainen jatko-opintoja harjoittava opiskelija liittäisi opintoihinsa ulkomailla tapahtuvan, vähintään muutaman kuukauden pituisen opiskelujakson. Ulkomailla tapahtuva opiskelu voi sisältää itsenäistä tutkimusta sekä suoritettuja erillisiä opintoja, kursseja, diplomin tai tutkinnon. Itsenäistä tutkimusta harjoittaessaan opiskelijan tulisi erityisesti pyrkiä osallistumaan paikallisen tutkijayhteisön toimintaan.

Kansainvälisten yhteyksien lisääminen ja ylläpitäminen on tärkeää myös kotimaassa opiskeltaessa. Työnohjaajien ja laitosten tulisi tukea ja kannustaa nuorten tutkijoiden mahdollisuuksia osallistua heidän tutkimusaloihinsa liittyviin kansainvälisiin seminaareihin ja kongresseihin.

Opintosuoritusten hyväksilukeminen

Tiedekunta pitää tärkeänä, että ulkomailla suoritettut opinnot luetaisiin mahdollisimman täysimääräisesti jatko-opiskelijan hyväksi. Ulkomaille opiskelemaan lähtevän jatko-opiskelijan tulisivat keskustella työnohjaajan tai aineen vastaavan opettajan kanssa suunniteltujen opintojen hyväksilukemisesta jo ennen sellaisen opiskelun aloittamista.

Aineen vastaava opettaja tai työnohjaaja, jos hän on aineen professori, päättää muualla suoritettujen opintojen hyväksilukemisesta, kun on kysymys jatkokoulutusohjelman erityiseen osaan kuuluvan opintosuorituksen korvaamisesta. Kysymys voi olla esimerkiksi aineen jatkokoulutusseminaariintymisen korvaamisesta ja pisteyttämisestä tai kirjallisen tentin tai sen osan korvaamisesta. Tiedekuntaneuvosto päättää hyväksilukemisesta, mikäli opiskelija haluaa korvata muualla suoritetuilla opinnoilla opinnäytetyötä lukuun ottamatta jatkokoulutusohjelman erityisen osan kokonaisuudessaan.

Yleisen jatkokoulutusseminaariin osallistumisen korvaamisesta muualla suoritetuilla opinnoilla ja korvauksen pisteytyksestä päättää jatkokoulustoittoimikunnan ohjeistuksen pohjalta yleisen oikeustieteen professori. Yleisen osan kuulustelujen tai niiden osan korvaamisesta päättää niin ikään yleisen oikeustieteen professori. Tiedekuntaneuvosto päättää hyväksilukemisesta, mikäli opiskelija haluaa korvata muualla suoritetuilla opinnoilla jatkokoulutusohjelman yleisen osan kokonaisuudessaan. Myös muunlaisissa opintopiireissä toimimisesta voidaan hyvittää

osallistumisesta esitetyn selvityksen perusteella.

Jatko-opiskelijan suorittamaan LL.M.-diplomiin kuuluvat opintosuoritukset luetaan edellä mainittuja periaatteita noudattaen päätöksen tekijän harkinnan mukaan opiskelijan hyväksi jatkokoulutusohjelman opintosuorituksina.

Jatko-opiskelija voi asianomaisen oppiaineen professorin kanssa tarkemmin sovittavalla tavalla lukea jatkotutkinnon opintosuorituksiksi oikeustieteellisten tiedekuntien yhteisen työryhmän ammatillisesti painottuvaa lisensiaatin tutkintoa varten suunnitteleman koulutuksen, jonka tiedekuntaneuvosto on hyväksynyt.

Muulla tehty opintosuoritus voidaan lukea hyväksi vain kerran. Tästä syystä opintosuorituksen hyväksilukemista koskevasta merkinnästä tulee käydä ilmi, minkälaisilla opinnoilla tai suorituksella opintosuoritus tai sen osa on korvattu.

Jatkotutkintorakenteen uudistus 2003: siirtymäsäännökset ja opintosuoritusten vastaavuudet

Uudet yleismääräykset astuvat voimaan 1.8.2003. Ennen jatkotutkintorakenteen uudistusta jatko-opiskelijoiksi kirjoittautuneet siirtyvät ilman eri hakemusta uuden tutkintorakenteen mukaisesti opiskeleviksi, jolloin asianomaisen opettajan kanssa joustavasti sovitaan suoritettujen kuulustelujen vastaavuuksista. Jos kuitenkin jatko-opiskelija erikseen ilmoittaa haluavansa suorittaa kuulusteluja niiden vanhojen nimikkeiden mukaisesti siirtymäaikana, joka on voimassa lukuvuoden 2003-2004 loppuun eli 31.7.2004 saakka, opettajan kanssa sovitaan lukuvuoden 2002-2003 opinto-oppaan tutkintorakennetta hyödyntäen kunkin kuulustelun osalta erikseen, mikä on vanhojen nimikkeiden mukaisten tutkintovaatimusten sisältö. Mikäli opiskelija haluaa suorittaa kuulus-

telut vanhan rakenteen mukaisesti, tulee kaikki kuulustelut suorittaa siirtymäajan kuluessa. Siirtymäajan hyödyntämismahdollisuus on tutkintosuoritusten laajuuksiin nähden edullinen vain niille jatko-opiskelijoille, jotka jatkavat oikeustieteen opintojaan samassa pääaineessa kuin missä he ovat suorittaneet oikeustieteen kandidaatin tutkinnon syventävät opinnot.

Uudessa jatkotutkintorakenteessa pääaineen cum laude approbatur -arvosana (5 ov) vastaa vanhojen tutkintovaatimusten mukaista syventävien opintojen alkutenttiä vastaavaa kuulustelua. Huomattakoon, että oikeustieteen kandidaatin tutkinnon pääaineessa opintojaan jatkavat suorittavat pääainetta täydentävän (eli saman oppiaineen tai aineryhmän muun erikoistumisalan) tai sen lähiaineen cum laude approbatur -arvosanan. Uuden rakenteen mukainen laudatur-arvosana (7 ov) korvaa vanhojen vaatimusten mukaisen jatkotutkintotentin yleisen ja erityisen osan. Sellaisten uuden tutkintorakenteen mukaisesti opiskeleviksi siirtyvien osalta, jotka ovat suorittaneet vain vanhojen vaatimusten mukaisen jatkotutkintotentin yleisen osan, asianomaisen opettajan kanssa sovitaan, onko tarvetta lisäsuoritukseen, jotta 7 opintoviikon laajuinen laudatur-tentin vaatimus täytyisi. Kaikkien uuden jatkotutkintorakeen mukaan opiskelevien on lisäksi suoritettava vaihtoehtoisesti jatkokoulutusohjelman yleiseen tai erityiseen osaan kuuluva cum laude approbatur -arvosana (5 ov).

Vuoden 1974 tutkintoasetuksen mukaisesti aloittaneiden asema

Vuoden 1974 tutkintoasetuksen mukaisesti liseniaatin tai tohtorin tutkinnon suoritus-oikeuden saanut opiskelija siirtyy automaattisesti vuoden 1996 asetuksen mukaiseksi tutkinnon suorittajaksi.

1) Tohtorin tutkintoa suorittavien asema
Vanhan tutkintoasetuksen mukaisen liseniaatintutkinnon suorittaneilta ei vaadita tohtorin tutkinnon suorittamiseksi väitöskirjan lisäksi mitään uuteen tohtorin tutkintoon kuuluvia lisäsuorituksia.

2) Liseniaatin tutkintoa suorittavien asema

Koska vanhan ja uuden tutkintoasetuksen mukaiset liseniaatin tutkinnot eroavat toisistaan vaadittavien opintosuoritusten osalta huomattavassa määrin, tiedekunta on pyrkinyt löytämään joustavasti ja eri opiskelun vaiheissa olevia opiskelijoita oikeudenmukaisella tavalla kohtelevat menettelytavat.

Yksityiskohtaiset määräykset on julkaistu viimeksi lukuvuoden 2002-2003 opinto-opaassa. Tarvittaessa tarkempia ohjeita voi pyytää työnohjaajalta tai jatkokoulutuskoordinaattorilta.

Ammatillisipainotteinen liseniaatin tutkinto

Oikeustieteen liseniaatin tutkintoa suorittava opiskelija voi korvata osan tutkintovaatimuksista osallistumalla ammatillisipainotteisen liseniaatin tutkinnon mukaisille opintojaksoille, joita on oikeustieteellisten tiedekuntien asettaman valtakunnallisen joutoryhmän suunnittelemana ja tiedekunnan hyväksymänä toteutettu vuosina 2001-2003 opetusministeriön myöntämän erillisrahoituksen turvin. Erillisrahoituksen jatko on avoin.

Mainitut opintojaksot ovat tarkoitettu ensisijaisesti opiskelijoille, joiden jatko-opintoihin ja tutkimustyöhön kunkin opintojakson aihepiiri liittyy. Näiden opintosuoritusten hyväksilukemisesta päättää asianomaisen oppiaineen professori, tarvittaessa tiedekunnan jatkokoulustuotoimikunnan ohjeistuksen tai yksittäistapauksessa antaman suosituksen pohjalta.

Syksyllä 2003 aloitettavia opintojaksoja ovat Yleinen metodikurssi, Julkisuus ja henkilötietosuojat, EY:n sisämarkkina- ja kilpailuoi-

keus, Perus- ja ihmisoikeudet oikeudellisessa ratkaisutoiminnassa, Uudistuva osakeyhtiö-oikeus ja Rikosoikeuden uudistuneet yleiset opit. Hakuaika näille opintojaksoille päättyi 16.6.2003, mutta mahdollisuudesta ilmoittautua myöhemmin voi tiedustella asianomaisen opintojakson vastaavalta opettajalta (ks. <http://www.helsinki.fi/oik/tdk/opiskelu/jatko/ohjeita.html>) tai tiedekunnan jatkokoulutuskoordinaattorilta.

Ilmoittautuminen läsnäolevaksi

Jatkotutkintoa suorittavan opiskelijan, joka aikoo osallistua opetukseen tai kuulusteluihin, on oltava läsnäolevana yliopiston kirjoissa. Opiskelija, joka ei aio osallistua opetukseen tai kuulusteluihin, voi ilmoittautua poissaolevaksi. Läsnä- tai poissaolo ilmoitus on tehtävä yliopiston neuvontatoimistoon ajalla 2.5.-15.9. Neuvontatoimistoon voi ilmoittautua:

- käymällä itse paikalla: Fabianinkatu 33 pohjakerros, aulasta vasemmalle
- sähköpostitse neuvonta@helsinki.fi

- puhelimella (09) 191 22244
- postitse, osoite Neuvontatoimisto, PL 3, 00014 Helsingin yliopisto
- sähköisesti WebOodi-järjestelmässä, ks. tarkemmin http://www.helsinki.fi/opintoasiainosasto/neuvonta/jatko_lasna.html

Opiskelija, joka ei tee ilmoitusta 15.9. mennessä, menettää opiskeluoikeutensa. Tämän jälkeen opiskelijan pitää hakea opiskeluoikeutta tiedekunnasta erillisellä lomakkeella. Lisäksi opiskelija joutuu maksamaan uudelleenkirjoittautumismaksun (34 euroa).

Opintoneuvonta

Neuvontaa jatkokoulutusasioissa antaa jatkokoulutuskoordinaattori Tuulevi Aaltonen, joka on tavattavissa tiistaina, keskiviikkona ja torstaina kello 10-12 tai sopimuksen mukaan, huone P541, puh. 191 24367, sähköposti oik-jatkokoulutus@helsinki.fi.

Tutkintovaatimukset

1) Yleinen osa

A. Lisensiaatin tutkinto

a) Yleinen ja oikeustieteen tieteentooria (cum laude approbatur, 5 ov)

1) **Ilkka Niiniluoto & Esa Saarinen (toim.):** Vuosisatamme filosofia (toinen painos, 1987) ja **Karjalainen et al. (toim),** Tutkijan eettiset valinnat (2002), s. 58-81 ja 105-117

2) **Roger Cotterrell:** The Politics of Jurisprudence. A Critical Introduction to Legal Philosophy (1989)

3) **Raimo Siltala:** Oikeustieteen tieteentooria (2003)

Oikeusteorian aineopinnoissa järjestettävät vs. prof. Hirvosen, dosentti Minkkisen ja prof. Tuorin luennoilla voi korvata osan kirjallisuutta. Korvaavuudesta ja muusta korvaavasta opetuksesta ilmoitetaan syyslukukauden alussa.

b) Kaksi aihepiiriltään valinnaista 2 ov:n opintojaksoa (yht. 4 ov) oikeustieteen teorioista ja menetelmistä

Oikeusteoria (2 ov)

Opetuksesta ilmoitetaan syyslukukauden alussa.

Oikeusfilosofia (2 ov)

Opetuksesta ilmoitetaan syyslukukauden alussa.

c) Yleinen jatkokoulutusseminaari (vähintään 50 pistettä)

Opetuksesta ilmoitetaan syyslukukauden alussa.

Siirtymäsäännökset

Vanhan tutkinnon teoreettinen kuulustelu (1 b-kohta) vastaa uuden tutkinnon kohtaa yleinen ja oikeustieteen tieteentooria (1a, 5 ov).

Vanhan tutkinnon tieteentoorian luennot (1 a-kohta) vastaavat uuden tutkinnon kohtaa oikeustieteen teorat ja menetelmät (1 b, 4 ov).

Vanhan tutkinnon jatkokoulutusseminaarien pisteet huomioidaan sellaisinaan.

B. Tohtorin tutkinto (ilman OTL-vaihetta)

a) Yleinen ja oikeustieteen tieteentooria (cum laude approbatur, 5 ov)

1) **Ilkka Niiniluoto & Esa Saarinen (toim.):** Vuosisatamme filosofia (toinen painos, 1987) ja **Karjalainen et al. (toim),** Tutkijan eettiset valinnat (2002), s. 58-81 ja 92-117

2) **Roger Cotterrell:** The Politics of Jurisprudence. A Critical Introduction to Legal Philosophy (1989)

3) **Raimo Siltala:** Oikeustieteen tieteentooria (2003)

Oikeusteorian aineopinnoissa järjestettävät vs. prof. Hirvosen, dosentti Minkkisen ja prof. Tuorin luennoilla voi korvata osan kirjallisuutta. Korvaavuudesta ja muusta korvaavasta opetuksesta ilmoitetaan syyslukukauden alussa.

Yleinen ja oikeustieteen tieteentooria vastaa vanhan tutkintovaatimuksen yleisen osan b(i)-kohtaa (teoreettinen kuulustelu).

b) Kaksi aihepiiriltään valinnaista 2 ov:n opintojaksoa (yht. 4 ov) oikeustieteen teorioista ja menetelmistä

Oikeusteoria (2 ov)

Opetuksesta ilmoitetaan syyslukukauden alussa.

Oikeusfilosofia (2 ov)

Opetuksesta ilmoitetaan syyslukukauden alussa.

c) Oikeustieteen teoriat ja menetelmät
(cum laude approbatur, 5 ov)

Suoritustapa: Yleisen oikeustieteen professorin kanssa sovittavalla tavalla.

d) Yleinen jatkokoulutusseminaari (vähintään **100** pistettä)

Opetuksesta ilmoitetaan syyslukukauden alussa.

Vs. professori **Ari Hirvosen** ohjaama seminaari Oikeus ja kirjallisuus jatkuu syyslukukaudella ti 26.9. klo 16-19 P572.

Siirtymäsäännökset

Vanhan tutkinnon teoreettinen kuulustelu (1bi) vastaa uuden tutkinnon kohtaa yleinen ja oikeustieteen tieteenteoria (1a, 5 ov). Vanhan tutkinnon tieteenteorian luennot (1a) vastaavat uuden tutkinnon kohtaa oikeustieteen teoriat ja menetelmät (1b, 4 ov). Vanhan tutkinnon teoreettisen kuulustelun erityinen osa (1bii) vastaa uuden tutkinnon kohtaa oikeustieteen teoriat ja menetelmät (1c, 5 ov).

Vanhan tutkinnon jatkokoulutusseminaarien pisteet huomioidaan sellaisinaan.

2) Erityinen osa

Yleinen velvoiteoikeus

a) Kuulustelut

(i) Cum laude approbatur –arvosana (5 ov)

Teoksista sovitaan yksilöllisesti aineen professorin kanssa. Vaihtoehtoina ovat muun muassa seuraavat teokset.

Atiyah, P., Accidents, compensation and the law (1987 tai uudempi), **Atiyah, P.**, Essays on contract (1986 tai uudempi), **Atiyah, P.**, Promises, morals and law (1981), **Collins, H.**, The Law of Contract (1994), **Zweigert, K. - Kötz, H.**, An Introduction to Comparative Law, Part 2, 3rd ed. (1998), s. 323-708, **Runesson, E.**, Rekonstruktion av ofullständiga avtal: särskilt om köplagens reglering av risken för ökade prestationskostnader (1996), **Grönfors, K.**, Ställningsfullmakt och bulvanskap (1961), **Halila, J.**, Saamisoikeuksien kuittauksesta (1961), **Muukkonen, P.J.**, Muotosäännökset (1958), **Pöyhönen, J.**, Sopimusoikeuden järjestelmä ja sopimusten sovittelu (1988), **Wilhelmsson, T.**, Social Contract Law and European Integration (1995), **Nybergh, F.**, Avtalsfrihet - rätt till avtal: en nordisk undersökning om kontraheringsplikt till förmån för privatpersonen (1997), **Taxell, L.E.**, Avtal och rättsskydd (1972), **Taxell, L.E.**, Skadestånd vid avtalsbrott (1993), **Ämmälä, T.**, Sopimuksen pätemättömyyden korjaantumisesta (1993), **Hemmo, M.**, Vahingonkorvauksen määräytymisestä sopimussuhteissa (1994).

(ii) Laudatur–arvosana (7 ov)

Teoksista sovitaan yksilöllisesti aineen professorin kanssa. Vaihtoehtoina ovat muun muassa edellä cum laude approbatur –arvosanan kohdalla mainitut teokset.

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Prof. **Mika Hemmo** johtaa velvoite- ja kauppaoikeuteen keskittyvää jatkokoulutusseminaaria. Seminaarille on alustavasti varattu seuraavat päivät 30.9, 20.10, 10.11, 8.1, 5.2, 3.3, 5.4 ja 29.4. Tilaisuudet pidetään klo 16-18 yksityisoikeuden laitoksen seminaarisalissa. Järjestettävistä tilaisuuksista ja ohjelmasta ilmoitetaan sähköpostilistalla, jolle voi ilmoittautua mika.hemmo@helsinki.fi.

Kauppaoikeus

a) Kuulustelut

(i) Cum laude approbatur –arvosana (5 ov)

Tutkintovaatimuksista voidaan aina myös sopia erikseen kuulustelun vastaanottavan opettajan kanssa. Opiskelijan, joka on jo suorittanut opinto-oppaassa mainittuja teoksia opintojen aiemmassa vaiheessa, tulee aina sopia korvaavista teoksista.

Yhteisöoikeus

- 1) **Bergström, C. - Samuelsson, P.**, Aktiebolagets grundproblem (2001).
- 2) **Andersen, P.K. (toim.)**, Selskabers organisation (1997) tai **Dine, J.**, Company Law (2001).
- 3) **Airaksinen, M. - Jauhiainen, J.**, Osakeyhtiölaki (1997).
- 4) **Feldman, D. - Meisel, F.**, Corporate and Commercial Law: Modern developments (1996), s. 1-203, 277-393.
- 5) **Timonen, P.**, Corporate Governance: Instituutiot ja lainsäädännön merkitys (2000).

Immateriaalioikeus

- 1) **Castrén, M.**, Toiminimi (1984), s. 15-210 tai **Essen, E.**, Firmarätt (1998).
- 2) **Domeij, B.**, Focus på patenträtten (1997) ja a) **Heinonen, K.**, Innovaatio-oikeus (1999) tai b) **Kivi-Koskinen, T.**, Työsuhdekeksinnöt (2000).

- 3) **Olsson, H.**, Copyright och internationell upphovsrätt, 7 painos (1998).
- 4) **Drockila, L.**, Tavaramerkin sekoitettavuudesta ja harhaanjohtavuudesta (1986) s. 17-343 tai **Palm, J.**, Tavaramerkki, kilpailu, alkuperä (2002).
- 5) **Koktvedgaard, M. - Levin, M.**, Lärobok i Immaterialrätt (2000)
- 6) **Correa, C. & Abdulqawi, Y. (eds.)** Intellectual Property and International Trade: The TRIPS Agreement (1998) s. 1 – 141 tai **Norrgård, M.**, Interimistiska förbud i immaterialrätten (2002) s. 1 – 172.

Markkinaoikeus

- 1) **Aaltonen, M. - Saarinen, Y. - Waismaa, M.**, Johdatus yhteismarkkinaoikeuteen (1993) s. 1-290 tai **Howells, G.**, European Business Law.
- 2) **Bernitz, U.**, Otillbörlig konkurrens mellan näringsidkare (1993) tai **Sisula-Tulokas, L. (toim.)**, Ulkomaankauppaoikeus (1998) tai **Mentula, A.**, Kartellit Suomen ja EY:n kilpailuoikeudessa (2002).
- 3) **Rissanen, K. - Korah, V.**, EY:n ja Suomen kilpailuoikeus (1991) tai **Leivo, K. - Leivo, T.**, Euroopan yhteisön kilpailuoikeus (1997).
- 4) **Kuoppamäki, P.**, Määrävän markkina-aseman väärinkäyttö ja fuusiovalvonta EY:n kilpailuoikeudessa (1992) tai **Timonen, P.**, Määräysvalta, hinta ja markkinavoima (1997).
- 5) **Anttila, T.**, Pankit, riskit ja sääntely (1996) tai **Rudanko, M.**, Arvopaperimarkkinat ja siviilioikeus (1998).

Kuluttajaoikeus

- 1) **Reich, N.**, Europäische Verbraucherrecht (1996) tai **Howells, G. - Wilhelmsson, T.**, EC Consumer Law (1997).
- 2) **Wilhelmsson, T. - Kaukonen, K. (toim.)**, Euroopan integraatio ja sosiaalinen sopimusoikeus (1993), tai **Wilhelmsson, T.**, Social Contract Law and European Integration (1995).

- 3) **Viitanen, K.**, Lautakuntamenettely kuluttajariitojen ratkaisukeinona (2003), s. 1-225, 393-402 ja 461-553 tai **Nybergh, F.**, Avtalsfrihet - rätt till avtal (1997), s. 89-300 tai **Bärlund, J.**, Reklamation i konsumentavtal (2002).
- 4) **Wilhelmsson, T. - Rudanko, M.**, Tuotevastuu (1991) ja **Wallin, C.-H.**, Markkinavalvonnan järjestäminen Suomessa (1991).

(ii) Laudatur –arvosana (7 ov)

Tutkintovaatimuksista voidaan aina myös sopia erikseen kuulustelun vastaanottavan opettajan kanssa. Opiskelijan, joka on jo suorittanut opinto-oppaassa mainittuja teoksia opintojen aiemmassa vaiheessa, kuten perustutkinnon täydentävissä opinnoissa, tulee aina sopia korvaavista teoksista.

Yhteisöoikeus

- 1) **Davies, P.L.**, Gower's Principles of Modern Company Law (1997) tai **Cheffins, B.**, Company Law (1997).
- 2) **Tolonen, J.**, Der allgemeine Erklärungsgrund der wirtschaftlichen Ordnung und seine Anwendung auf das Aktiengesellschaftsrecht tai **Toiviainen, H.**, Osakeyhtiön toimitusjohtajan asema (1992) tai **Aoki, M.**, Information, Corporate Governance and Institutional Diversity. Competitiveness in Japan, the USA, and the Transitional Economies (2000).
- 3) **Timonen, P.**, Määräysvalta, hinta ja markkinavoima (1997) tai **Kaisanlahti, Timo**, Sidosryhmät ja riski pörssiyhtiössä (1999) s.1-159 sekä osa II, Artikkelit
- 4) **Toiviainen, H.**, Suomen yhteisöoikeuden arvoperusta (2002).
- 5) **Finch, V.**, Corporate Insolvency Law. Perspectives and Principles (2002).

Immateriaalioikeus

- 1) **Cornish, W.R.**, Intellectual Property: Patents, Copyrights, Trade Marks and Allied Rights (1999) tai **Tritton, Guy**, Intellectual Property in Europe (1996).
- 2) **Koktvedgaard, M.**, Immaterialretspositioner (1965).

- 3) **Essén, E.W. - Sterner, G.**, Mönster och brukskonst (1971) tai **Godenhielm, B.**, Patenskyddets omfattning i europeisk och nordisk rätt (1993) tai **Domeij, B.**, Läkemedelspatent (1998) tai **Rahnasto, I.**, How to Leverage Intellectual Property Rights (2001) tai **Rahnasto, I.**, Intellectual Property Rights, external effects and anti-trust law. Leveraging IPRs in the communications industry (2003).
 - 4) **Oesch, R.**, Oikeus valokuvaan (1993) tai **Salokannel, M.**, Ownership in Rights of Audiovisual Productions (1997) tai **Nordell, P.J.**, Rätten till det visuella (1997) tai **Holmqvist, L.**, Varumärkets särskiljningsförmåga (1999) tai **Urde, M.**, Märkesorientering. Utveckling av varumärken som strategiska resurser och skydd mot varumärkesdegeneration (1997).
 - 2) **Rickett, C. – Telfer, T. (toim.)**, International Perspectives on Consumers' Access to Justice (2003) tai **Wilhelmsson, T. – Tuominen, S. – Tuomola, H.**, Consumer Law in the Information Society (2001).
 - 3) **André, M.**, Marknadsföringsansvar tai **Reich, N. - Woodroffe, G.**, European Consumer Policy after Maastricht (1994).
 - 4) **Ramsay, I. (toim.)**, Consumer Law (1992).
- b) Aineiden jatkokoulutusseminaarit

Dos. **Rainer Oesch** johtaa immateriaalioikeuden jatkokoulutusseminaaria kuukausittain jatkuvana. Ajasta ja paikasta ilmoitetaan postituslistalla oleville sekä ilmoitustauluilla.

Prof. **Martti Castrén** johtaa kauppaoikeuden jatkokoulutusseminaaria. Kustakin seminaaritulaisuudesta ilmoitetaan erikseen ilmoitustaululla ja sähköisellä postituslistalla oleville henkilöille.

Markkinaoikeus

- 1) **Goyder, D.G.**, EC Competition Law (1998) tai **Whish, R.**, Competition Law, (3. painos, 1993 tai uudempi), s. 1-47, 186-510, 526-550, 598-608 sekä 614-729 (4. painoksen ilmestyttyä vastaavat osat siitä) tai **Faull, J.- Nikipay, A. (ed)**, The EC Law of Competition. (1999) s. 1080.
- 2) **Kapteyn, P.J.G. - Van Themaat, P. Verloren**, Introduction to the Law of European Communities (1998) s. 575-940.
- 3) **Bernitz, U.**, Otillbörlig konkurrens mellan näringsidkare (1993) tai **Rahnasto, I.**, How to Leverage Intellectual Property Rights (2001) tai **Rahnasto, I.**, Intellectual Property Rights, external effects and anti-trust law. Leveraging IPRs in the communications industry (2003)
- 4) **Neale, A.O. - Goyder**, The Antitrust Law of the USA ja Bernitz, U., Den nya svenska konkurrenslagen (1996).
- 5) **Virtanen, P.**, Määrävän markkina-aseman kontrollointi (2001).

Kuluttajaoikeus

- 1) **Cranston, R.**, Consumers and the Law (1984) tai **Wilhelmsson, T.**, Twelve essays on Consumer Law and Policy (1996).

Esineoikeus

a) Kuulustelut

Tentteihin kuuluu opintoviikkoja vastaavassa laajuudessa kirjallisuutta. Pääsääntöisesti yksi opintoviikko vastaa 280 sivua. Luettavaan sivumäärään vaikuttavat tentittävän aineiston vaikeus ja kieli. Annetut kirjallisuusluettelot ovat vain esimerkkejä. Tenttivaatimuksista sekä linjavaihtoehdoista tulee aina sopia erikseen prof. Teporan kanssa.

(i) Cum laude approbatur –arvosana (5 ov)

A. Omistus- ja käyttöoikeus

- 1) **Paasto, P.**, Omistuskäsitteistön rakenteesta (1994)
- 2) **Kartio, L.**, Rakennuksen omistajan oikeusasemasta (1974) tai **Tepora, J.**, Omistuksenpidätyksestä (1984).
- 3) **Wirilander, J.**, Käyttöoikeudesta kiinteistöön (1980).

- 4) **Rodhe, K.**, Handbok i sakrätt (1985).
Sekä jokin seuraavista:
5) **von Eyben, W.E.**, Formuerettigheder (1979 tai uudempi), **Lilleholt, K.**, Godtruer-
verv og kreditorvern (1989 tai uudempi), **von
Eyben, W.E. - Vinding-Kruse, A.**, Inled-
ning til Formueretten (1987 tai uudempi).
6) **Kaisto, J.**, Sopimusvapaus, laki ja maksu-
suoja (2001).

B. Vakuusoikeus

- 1) **Tepora, J.**, Omistuksenpidätyksestä
(1984) tai **Tuomisto, J.**, Omistuksenpidä-
tys ja leasing (1988).
2) **Havansi, E.**, Panttioikeus osakkeeseen I
(1979).
3) **Lilleholt, K.**, Godtruerverv og kreditor-
vern (1989 tai uudempi) tai **Helander, B.**,
Kreditsäkerhet i lös egendom (1984).
4) **Walin, G.**, Panträtt (1998).
5) **Walin, G.**, Om företagshypotek (1995).
6) **Tepora, J. - Takki, T.**, Factoring (1994).
7) **Björn, B.**, Factoring (1995).
8) **Millqvist, G.**, Finansiell leasing (1986).
9) **Wood, P.R.**, Comparative Law of Securi-
ty and Guarantees (1995).
10) **Månsson - Andersson (toim.)**, Värde-
papperisering (1995).
11) **Tuomisto, J.**, Vuokranantaja ja vuokra-
laisen konkurssi (1991).
12) **Tytko, D.**, Grundlagen der Projektfinan-
zierung (1999).

C. Kirjaamisoikeus

- 1) **Koulu, R.**, Legaalista kiinteistöpannti-
oikeuksista (1986) ja **Koulu, R.**, Irtaimen
esineen omistuksen kirjaamisesta. Oi-
keustiede - Jurisprudentia XX (1987), s. 187-
232.
2) **Tuomisto, J.**, Tyypipakosta aikapriori-
teettiin (1993).
3) **Ojanen, I. - Sutinen, J.**, Yrityskiinni-
tys (1991) ja **Tepora, J.**, Yrityskiinnityksen
suhde auto-, alus- ja ilma-aluskiinnitykseen,
DL 1990 s. 587-625.
4) **Helander, B.**, Kreditsäkerhet i lös egen-
dom (1984) ss. 531-585.

- 5) **Koulu, R.**, Kirjaamisesta arvo-
osuusjärjestelmässä, LM 1992 s. 477-505 ja
Kaisto, J., Valtuutus ja arvo-osuuden luo-
vutus (1993).

- 6) **Göransson, U.**, Traditionsprincipen
(1985).

- 7) **Illum, K.**, Tinglysning (1994)

(ii) Laudatur –arvosana (7 ov)

- 1) **Zitting, S.**, Omistajanvaihdoksesta sil-
mällä pitäen erityisesti lainhuudatuksen vai-
kutuksia (1951).

- 2) **Forssell, H.**, Tredjemansskyddets grän-
ser (1976).

- 3) **Hästad, T.**, Sakrätt avseende lös egendom
(1994).

- 4) **Hessler, H.**, Allmän sakrätt (1973).

- 5) **Braekhus, S. - Haerem, A.**, Norsk ting-
srett (1964).

- 6) **Illum, K.**, Dansk tingsret (viim. p.).

- 7) **Schapp, J.**, Sachenrecht (1994).

- 8) **Lawson, F.H. - Rudden, B.**, The Law of
Property (1993).

- 9) **Kaisto, J.**, "Tiesi tai olisi pitänyt tietää"
(1997).

- 10) **Kaisto, J.**, Sopimusvapaus, laki ja mak-
susuoja (2001).

- 11) **Persson, A.H.**, Förbehållsklausuler
(1998)

b) Aineen jatkokoulutusseminaarit

Professori **Jarno Tepora** johtaa aineen jat-
kokoulutusseminaaria Yksityisoikeuden lai-
toksen seminaarihuoneessa sl. 15.9.03 ma
klo 18-20 alkukokous; myöhemmästä oh-
jelmasta sovitaan erikseen.

Perhe- ja jäämistöoikeus

Linjavalinnasta ja tenttikirjallisuudesta on
sovittava erikseen aineen professorin kans-
sa. Cum laude approbatur –arvosanan tentin
laajuus on 1000-1400 sivua tentittävien kir-
jojen kielestä riippuen. Laudatur-arvosanan
tentin laajuus on vastaavin perustein 1500-
1950 sivua.

A. Perintö- ja testamenttioikeus

Aarnio, A., Perillisen oikeusasemasta (1967).
Aarnio, A., Kysymyksiä testamenttioikeuden alalta (1969)
Arnholm, C.J., Arveretten (4.p. 1980)
Augdall, P. - Hambro, P.E., Arveloven med kommentarer (1985).
Bailey, S.J., The Law of Wills (7.p. 1973).
Brox, H., Erbrecht (uusien painos).
Clark - Ross Martyn., Theobald on Wills (1993)
Danielsen, S., Arveloven (1997)
Dukemienier - Johansson., Wills, Trusts, and Estates (2000)
Finch - Masson - Wallis - Hayes., Wills, Inheritance and Families (1996)
Kangas, U., Lahja (1993).
Kangas, U., Lesken oikeudellinen asema (1982).
Kralik, W., Das Erbrecht (1983).
Lødrup, P., Arverett. 4. utgave (1999).
Lohi, T.: Ennakkoperinnöstä (1999)
Lohi, T., Vastuu kuolleen henkilön velasta I (1998).
Mellows, A.R., The Law of Succession (uusien painos)
Nørgaard, I. - Nørgaard, J. - Vesterdorf, P.: Arveret (1998)
Parry and Clark, The Law of Succession (11.p. 2002).
Ross., Inheritance Act claims (2000)
Saarenpää, A., Perintö ja jäämistö (1994).
Saarenpää, A., Tasajaon periaate (1980).
Schmidt, T.S., (red) Arveret (2.p. 1991) tai osia teoksesta.
Sherrin - Barlow - Wallington: William's Law relating to Wills (1987)
Taksø-Jensen, F., Person-, Familie- og Arveret (1997).
Taksø-Jensen, F.: Arveretten (1996)
Taksø-Jensen, T., Testamenter (2002)
von Lübtow, U., Erbrecht (1971).
Walin, G., Kommentrar till Ärvdabalken. Del I (2000) ja Del II (1993).
Ylöstalo, M., Testamentin moitteesta (1953)
Ylöstalo, M., Testamentin tulkinnasta (1954).

B. Avioliitto-oikeus

Agell, A., Samboende utan äktenskap. Rättsläge och rättspolitik (1982).
Agell, A., Underh II till barn och make (3.p. 1986 tai uudempi).
Bradley, D.: Family Law and Political Culture (1996)
Bromley, P.M. - Lowe, N.V., Bromley's Family Law (7.p. 1987).
Cretney, S & Masson, J., Principles of Family Law (6th edition 1997)
Dnes - Rowthorn, The Law and Economics of Marriage & Divorce (2002)
Eekelaar, J., Family Law and Social Policy (2.p. 1984).
Eekelaar, J. - Mavis, M., Maintenance after Divorce (1986).
Fineman, M., The Illusion of Equality (1991).
Freeman, M.D.A. (ed.), Essays in Family Law (1985).
Giesen, D., Familienrecht (1994)
Glendon, M., The Transformation of Family Law (1989).
Glendon, M.A., The New Family and the New Property
Hogget, B.M. - Pearl, D.S., The Family Law and Society. Cases and Materials (3.p. 1991).
Holmøy - Lødrup., Ekteskapsloven (2001)
Jänterä-Jareborg, M., Partsautonomi och efterlevande makes rättsställning (1989).
Lødrup, P., Familienretten. 3. utgave (1997).
Lund-Andersen (& alt.), Familienret (4.udegave 1996).
Mahkonen, S., Avioero (1980).
Nielsen, L. - Rasmussen, J., Familienretten (2001)
Ryrstedt, E., Bodelning och bostad (1998)
Saarenpää, A., Avioliittolain muutokset (4.p. 1992).
Strøm Bull, K., Avtaler mellom ektefeller (1993).
Sverdrup, T., Stiftelse av sameie i ekteskap og ugift samliv (1997)
Teleman, Ö., Bodelning under äktenskap och vid skilsmässa (1998).
Teleman, Ö., Äktenskapsförord (1997)

Tottie, L., Äktenskapsbalken (1990).
Weitzman, L - Maclean, M (ed.), Economic Consequences of Divorce (1992).

C. Lapsi- holhous- ja nimioikeus

Agell, A (red.), Familjestöd, familjebegrepp och underhållsskyldighet mot barn i de nordiska länderna (1996)
Beitzke, G., Familienrecht (26.p. 1992), s. 179-339.
Belling & alt., Das Selbstbestimmungsrecht Minderjähriger bei medizinischen Eingriffen (1994).
Danielsen, S. - Black, N., Myndighedsloven (3.p. 1988).
Freeman, M.D.A., The Rights and the Wrongs of Children (1983).
Halttunen, R., Oikeudellisesta ratkaisusta joustavien oikeusnormilauseiden soveltamisalueella (1993).
Kaisto, J. - Oulasmaa, P., Lapsen elatus (1994).
Kangas, U., Suomen nimioikeus (1999).
Kangas, U., Uskottu mies holhousoikeudenjärjestelmässä (1987).
Kurki-Suonio, K., Äidin hoivasta yhteishuoltoon (1999).
Köhler, W - Luthin, H., Handbuch des Unterhaltsrechts (8. Auflage 1993).
Lynge Andersen, L. - Iversen, B. - Norgaard, J., Umyndiges formue (1988).
Mahkonen, S., Voidaanko lasta lailla suojella? (1991)
Mahkonen, S., Lastensuojeluilmoitus (2003)
Mikkola, M. - Helminen, J., Lastensuojelu (1994).
Savolainen, M., Lapsen huolto ja tapamisoikeus (1984).
Schiratzki, J., Barnets bästa i ett mngkulturellt Sverige (2001)
Schiratzki, J., Barnrättens grunder (2002)
Schiratzki, J., Vårdnad och vårdnadstvist (1997)
Singer, A., Föräldrarskap i rättslig belysning (2000)
Smith, L., Foreldremyndighet og bamerett (1981).

Walin, G - Vängby, S., Förädrabalken. En kommentar. Del I (2002), Del II (2002)
Walin, G - Vängby, S., Förädrabalken. Del I - II (2002).

Työoikeus

a) Kuulustelut

Tutkintovaatimuksista on sovittava aina erikseen aineen professorin kanssa.

(i) Cum laude -arvosana

a) Jos jatko-opiskelijan vahvistettu pääaine on sama, jossa hän on suorittanut OTK-tutkinnon syventävät opinnot: pääaineen opintoja tukeva, saman oppiaineen tai aineryhmän muu erikoistumisala kuin syventävissä opinnoissa tai lähiaineen cum laude approbatur -opintojakso.

b) Jos jatko-opiskelija ei ole suorittanut OTK-tutkinnon syventäviä opintoja hänelle vahvistetussa pääaineessa: suoritetaan pääaineen cum laude approbatur -opintojakso.

Laajuus: 5 opintoviikkoa.

(ii) Laudatur -arvosana

Opiskelijan valinnan mukaan yksi teos jokaisesta kohdasta 1-4 *sekä kohta 5*. Aiemmin suoritettuja teoksia ei voida valita. **Teoksista on joka tapauksessa aina sovittava erikseen prof. Tiitisen kanssa.**

1) Vuorio, J., Työsuhteen ehtojen määrittäminen (1955) tai Tiitinen, K-P., Työ- ja virkaehtosopimusten neuvottelulausekkeista (1979) tai Bruun, N., Kollektivavtal och rättsideologi (1979) tai Sulkunen, O., Kansainväliset ammattiyhdistysoikeudet (2000).

2) Sarkko, K., Työrauhavelvollisuudesta (1969) tai Sarkko, K., Työehtosopimuksen määräysten oikeusvaikutukset (1973) tai Saloheimo, J., Hallintopakosta työsuojelun valvonnassa (1987) tai

- Saloheimo, J.**, Uudistuva työympäristö. Työturvallisuuden EY-oikeudelliset perusteet (1996) tai **Nieminen, K.**, Työsuhteen ehtojen sopiminen yhteistoimintamenettelyssä (2000) tai **Valkonen, M.**, Kollektiiviperusteinen irtisanomissuoja (2001).
- 3) **Sipilä, A.**, Suomen työoikeuden käsite ja järjestelmä sekä suhde sosiaaliseen lainsäädäntöön (1938) tai **Aurejärvi, E.**, Urakkasopimus (1976) tai **Kairinen, M.**, Perussuhdeteoriasta työoikeuden yleisten oppien osana (1979).
- 4) **Henning, A.**, Tidsbegränsad anställning (1984) tai **Göransson, H.**, Kollektivavtalet som fredspliktsinstrument (1988) tai **Nyström, B.**, Medling i arbetstvister (1990) tai **Eklund, R.**, Bolagisering - ett mode eller måste (1992) tai **Malmberg, J.**, Anställningsavtalet. Om anställningsförhållandets individuella reglering (1997) tai **Rimsten, O.**, Arbetsdomstolen och lagstiftaren. Om värderingar i rättsligt beslutsfattande (1998) tai **Glavå, M.**, Arbetsbrist och kravet på saklig grund. En alternativrealistisk arbetsrättslig studie (1999) tai **Fransson, S.**, Lönediskriminering (2001)
- 5) Vastaväittäjien lausunnot niistä suomalaisista väitöskirjoista, jotka tenttivä on valinnut suoritettavikseen (LM 1956 s. 267 ss., 1969 s. 578 ss., 1977 s. 83 ss., 1979 s. 384 ss. ja 583 ss., 1980 s. 55 ss., 1988 s. 172 ss., 2001 s. 358 ss. ja 902 ss sekä 2002 s. 457 ss.
- Laajuus: 7 opintoviikkoa.

b) Aineen jatkokoulutusseminaarit

Prof. **Kari-Pekka Tiitinen** johtaa Helsingin yliopiston, Lapin yliopiston, Svenska handelshögskolanin ja Turun yliopiston yhteistä jatkokoulutusseminaaria. Seminaarin tarkka ohjelma ilmoitetaan erikseen.

Muut työoikeuden jatkokoulutusseminaarit

Suomalais-virolainen tutkijakoulu

OTL tai OTT tutkintoa suorittaville henkilöille (15+15) tarkoitettu 2-päiväinen englanninkielinen intensiiviopetus; Haapsalu 24.- 26.8.2003.

Ilmoittautuminen ja oman tutkimusteeman englanninkielinen esittely (2-4 s.) 27.6 mennessä (matti.mikkola@helsinki.fi). Valinnat tehdään 4.7 mennessä.

Sosiaalioikeuden tutkijapiiri

Tarkoitus: Edistää alan tutkimusta ja opetusta sekä kansainvälisten yhteyksien luomista ja ylläpitämistä Skandinavian, Venäjän ja Baltian maiden tutkijoiden ja tutkimuslaitosten sekä Euroopan sosiaaliturvavainstituutin kanssa. Tutkijapiiri käynnistyy elo-syyskuussa 2003.

Maa-, vesi- ja ympäristöoikeus

a) Kuulustelut

(i) Cum laude approbatur –arvosana (5 ov)

1) **Westerlund, S.**, En hållbar rättsordning (1997) tai **Ebbesson, J.**, Compatibility of international and national environmental law (1996).

2) **Hollo, E.J.**, Pilaamiskiellon sisältö vesilain mukaan (1976) tai **Vihervuori, P.**, Viranomaisen asianosaispuhevallasta vesiasioissa (1981).

3) **Ekroos, A.**, Kauneus ja rumuus ympäristöoikeudessa (1995) tai **Kuusiniemi, K.**, Ympäristönsuojelu ja immisioajattelu (1992).

4) **Kloepfer, M.**, Umweltrecht s. 10 – 467 (vain korpusteksti) (1998) tai **Prieur, M.**, Droit de l'environnement (2000) tai **Ball, S. - Bell, S.**, Environmental Law (1998) s. 1-263 ja 379-447.

(ii) Laudatur –arvosana (7 ov)

1) **Ekroos, A.**, Kauneus ja rumuus ympäristöoikeudessa (1995) tai **Mäkinen, E.**, Maankäytösopimus ja hyvä hallinto (2000).

2) **Holma, K.**, Tiedoikeudesta yleiseen tiehen (1982) tai **Kuusiniemi, K.**, Ympäristönsuojelu ja immissuojattelu (1992) tai **Tolvanen, J.-P.**, Maankäytön luonnonsuojelullinen sääntely (1998).

3) **Hollo, E.J.**, Pilaamiskiellon sisältö vesilain mukaan (1976) tai **Vihervuori, P.**, Viranomaisen asianosaispuhevallasta vesiasioissa (1981).

4) **Westerlund, S.**, En hållbar rättsordning (1997) tai **Ebbeson, J.**, Compatibility of international and national environmental law (1996) tai **Määttä T.**, Maanomistusoikeus (1999).

5) **Kloepfer, M.**, Umweltrecht s. 10 – 467 (vain korpusteksti) (1998) tai **Prieur, M.**, Droit de l'environnement (2000) tai **Ball, S. - Bell, S.**, Environmental Law (1998) s. 1-263 ja 379-447.

Laudatur- arvosanan tutkintovaatimuksiin kuuluu lisäksi kaksi erikseen sovittavaa teosta

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Prof. **Erkki J. Hollo** pitää ympäristöoikeuden jatkokoulutusseminaarin sl 23.9. alkaen ja kl 20.1. alkaen joka toinen viikko tiistaisin 18-20, P 216.

Hän pitää avoimen ympäristöoikeuden metodiseminaarin jatko-opiskelijoille sl 23.9. alkaen ja kl 20.1. alkaen joka neljäs viikko tiistaisin 16-18, P 216. Opetus käsittelee mm. käytännön asiantuntijoiden puheenvuoroja.

Eurooppaoikeus

a) Kuulustelut

(i) Cum laude approbatur –arvosana (5 ov)

Sopimuksen mukaan valittavat teokset. Seuraavasta luettelosta on kuitenkin tentittävä yksi teos:

1) **Hartley, T.C.**, The Foundations of European Community Law, Oxford 1998.

2) **Shaw, J.**, Law of the European Communities, London 1996.

3) **Craig, P. - de Búrca, G.**, EU Law. Oxford 1998, s. 1-348.

(ii) Laudatur –arvosana (7 ov)

Aineen professorin kanssa sovittavat teokset, yhteensä n. 1 950 sivua. Seuraavasta luettelosta on tentittävä kuitenkin vähintään kaksi teosta:

1) **Anderson, David, W.K.**, References to the European Court (London 1995).

2) **Craig - de Búrca**, The Evolution of EU Law, luvut 1-9, 12 ja 14.

3) **Dehousse, R.**, The European Court of Justice, London 1998.

4) **Nugent, N.**, The Government and Politics of the European Union, 1994

5) **Prechal, S.**, Directives in European Community Law, Oxford 1995

6) **Slaughter - Sweet - Weiler**, The European Courts & National Courts, Oxford 1998

7) **Wallace & Wallace**, Policy-Making in the European Union, Oxford 1997.

8) **Weiler, J.**, The Constitution of Europe, Cambridge 1999.

b) Aineiden jatkokoulutusseminaarit

Professorit **Hidén, Mäenpää** ja **Ojanen** johtavat Eurooppaoikeuden, hallinto-oikeuden ja valtiosääntöoikeuden yhteistä jatkokoulutusseminaarit. Syyslukukauden 2003 istunnoista ilmoitetaan tiedekunnan ja oppiaineen www-sivuilla.

Valtiosääntöoikeuden tutkijaseminaari koostuu n. kerran kuukaudessa Helsingissä ja Turussa. Yhteyshenkilöinä ovat Helsingissä prof. **Tuomas Ojanen** ja ass. **Paula Iveskivi**.

Opiskelijoita pyydetään seuraamaan oppiaineen www-sivuja, joilla ilmoitetaan luennoista sekä muusta opetuksesta.

<http://www.helsinki.fi/oik/tdk/laitokset/laitokset.html>

Oikeusteoria

Tutkintovaatimuksista tulee sopia aineen opettajan kanssa.

Sopimuksen mukaan cum laude approbatur-arvosanaa varten noin 1400 sivua ja laudatur-arvosanaa varten noin 1900 sivua teoksista, joita ei ole aikaisemmin suoritettu, esimerkiksi: **Aulis Aarnio**, *The Rational As Reasonable* (1987), **Carlos E. Alchourron & Eugenio Bulygin**, *Normative Systems* (1971), **Robert Alexy**, *A Theory of Legal Argumentation. The Theory of Rational Discourse as Theory of Legal Argumentation.* (1989), **M. Bogdan**, *Komparativ rättskunskap* (1993), **James Boyd-White**, *Heraclous Bow: Essays on the Rhetoric and Poetics of Law* (1985), **Otto Brusiin**, *Tuomarin harkinta normien puuttuessa* (1938), **Lars D. Eriksson**, *Kritik, moral och rätt* (1992), **Joel. Feinberg & Hyman Gross**, (toim.), *Philosophy of Law* (uusin laitos), **Costas Douzinas** et al. (toim.), *Postmodern Jurisprudence* (1991), **Peter Goodrich**, *Oedipus Rex* (1995), **H.L.A. Hart**, *The Concept of Law* (2.p., 1994), **Markku Helin**, *Lainoppi ja metafysiikka* (1988), **Ari Hirvonen**, *Oikeuden käynti. Antigonen laki ja oikea oikeus* (2000), **Arthur Kaufmann**, *Grundprobleme der Rechtsphilosophie* (1994), **Hans Kelsen**, *Reine Rechtslehre.* 2.p. (1960), **Duncan Kennedy**, *A Critique of Adjudication {fin de siècle}* (1997), **Karl Larenz**, *Methodenlehre der Rechtswissenschaft* (4. p. 1979), **Neil MacCormick**, *Legal Reasoning and Legal Theory* (1978), **Neil MacCormick & Ota Weinberger**, *An Institutional Theory of Law* (1986), **Neil MacCormick, N. & R.B. Summers**, *Interpreting Statutes. A Comparative Study* (1991), **Panu Minkkinen**, *Thinking without Desire.* (1999), **Matti I. Niemi**, *Päämäärien valtakunta* (1996), **Aleksander Peczenik**, *Rätten och förnuftet*, **Juha-Pekka Rentto**, *Prudentia iuris. The Art of the Good and the Just* (1988), **Alf Ross**, *On Law and Justice* (1953), **Raimo Siltala**, *A Theory of Precedent* (2000), **Kaarlo Tuori**, *Foucault'n oikeus* (2002), **K. Zweigert**,

- **H. Kötz**, *Einführung in die Rechtsvergleichung auf dem Gebiete des Privatrecht I-II* (1984 tai uudempi painos), tai **samat**, *An Introduction to Comparative Law I-II* (1998).

b) Aineen jatkokoulutusseminaari (vähintään 100 pistettä)

c) Väitöskirja (suosituslaajuus 250-300 sivua)

Oikeushistoria

2) Yleinen osa

1 b) Oikeushistorian teorit ja menetelmät (2 ov)

1) **Kekkonen, J.**: ”Oikeudellisen muutoksen tutkimisesta – minun metodini”, *Minun metodini* (toim. J. Häyhä) ja **Kotkas, T.**: ”Kolme näkökulmaa oikeushistorian tutkimukseen”, *Oikeus* 1999:4.

sekä

Kalela, J., *Historiantutkimus ja historia tai Peltonen, M.*, *Mikrohistoriasta tai Heikkinen, A.*, *Ihminen historian rakenteissa tai Kalela, J.*, *Aika, historia ja yleisö* (ei aikaisemmin tentittyä).

2) **Tosh, J.**, *The Pursuit of History tai Heikkinen, A.*, *Menneisyyttä rakentamassa tai Kalela, J.*, *Historian tutkimusprosessi tai Heikkinen, A.*, *Historiantutkimuksen päämäärät ja menetelmät tai Ylikangas, H.*, *Oikeushistoriasta ja sen tutkimisesta tai Autio – Katajala-Peltomaa – Vuolanne* (toim.): *Historioitsijan arki ja tutkimuksen prosessi.*

2) Erityinen osa

2 a)

(i) Pääainetta täydentävä tai sen lähiaineen cum laude approbatur -arvosana (5 ov)

1) **Nelken, D.**, *Comparing Legal Cultures* (1996) tai **Gessner, V.**, - **Hoeland A.**, -

Varga, C., (eds), *European Legal Cultures* (1996).

2) Vapaavalintaisesti yksi seuraavista (ei aiemmin tenttittyä): **Van Caenegem, R. C.**, *A Historical Introduction to Western Constitutional Law* (1995) tai **Wieacker, F.**, *A History of Private Law in Europe* (1995) tai **Horwitz, M.J.**, *The Transformation of American Law, 1870-1960, The Crisis of Legal Orthodoxy* (1992).

3) **Spierenburg, P.**, *The Broken Spell. A Cultural and Anthropological History of Preindustrial Europe* (1991).

4) Vähintään kaksi aineen professorin kanssa erikseen sovittavaa koti- tai ulkomaista monografiaa.

(i) Pääaine cum laude approbatur -arvosana (5 ov)

1) **Kalela, Jorma**, *Historiantutkimus ja historia* (2002).

2) **Kekkonen, Jukka**, *Kriisit, valta ja oikeus* (1996).

3) **Dinan, Desmond**, *Ever Closer Union: An Introduction to European Integration* (1999), sivut 7–201.

4) **Robinson - Fergus - Gordon (toim.)**, *European Legal History* (2000).

5) Erikseen sovittava, kunkin osallistujan omaan tutkielma-aiheeseen liittyvä teos tai yhdistelmä artikkeliaineistoa.

(ii) Laudatur -arvosana (7 ov)

1) **Tiihonen, S.**, *Herruus 1 tai Herruus 2*

2) **Kangas, U.** (toim.), *Oikeustieteen historia Suomessa 1900–2000 tai Suomen tieteen historia 2.*

3) Vähintään neljä aineen professorin kanssa erikseen sovittavaa koti- tai ulkomaista monografiaa.

(iii) Vaihtoehtoisesti jatkokoulutusohjelman yleiseen tai erityiseen osaan kuuluva cum laude approbatur -arvosana (5 ov)

Oikeustieteen, erityisesti oikeushistorian, teoriala ja menetelmät (cum laude approbatur) (5 ov)

1) Yksi seuraavista: **Jenkins, K.**, *Why History?* tai **Skopcol, T.** (toim.): *Vision and Method in Historical Sociology* tai **Burke, P.**, *History and Social Theory* tai **Burke, P.** (toim.), *New Perspectives on Historical Writing*.

2) Yksi seuraavista: **Barraclough, G.**, *Oman ajan historian suuntaviivoja* sekä **Carr, E. H.**: *Mitä historia on* tai **Renvall, P.**, *Nykyajan historiantutkimus*.

3) Yksi seuraavista (ei aikaisemmin tenttittyä): **Ylikangas, H.**, *Puukkojunkkarit* tai **Ylikangas, H.**, *Nuijasota* tai **Ylikangas, H.**, *Tie Tampereelle* tai **Ylikangas, H.**, *Körttiläiset tuomiolla* tai **Heikkinen, A.**, *Kirveskansan elämää* tai **Heikkinen, A.**, *Kirveskansan murros* tai **Heikkinen, A.**, *Kirveskansan kansakunta*.

4) Kaksi seuraavista: **Le Roy Ladurie, E.**, *Karnevaalit* tai **Le Roy Ladurie, E.**, *Montaillou* tai **Foucault, M.**, *Tarkkailla ja rangaista* tai **Davis, N. Z.**: *Pardon Tales and Their Tellers* sekä *The Return of Martin Guerre* (tai sama suomeksi) tai **Levi, G.**, *Aineeton perintö* tai **Ginzburg, C.** *Johtolankoja* tai **Ginzburg, C.**, *The Cheese and the Worms* tai **Thompson, E. P.**, *Herrojen valta ja rahvaan kulttuuri* tai **Anderson, P.**, *Lineages of the Absolutist State* (sovittavin osin).

2 b) Aineen jatkokoulutusseminaarit

Prof. **Jukka Kekkonen** johtaa oikeushistorian jatkokoulutusseminaaria. Ensimmäisen kokoontumisen ajankohta ilmoitetaan erikseen. Tuolloin sovitaan lukuvuoden ohjelmasta.

Oikeustaloustiede

a) Kuulustelut

(i) Cum laude approbatur -arvosana (5 ov)

1) **Friedman, David D.**: *Law's Order*. (2001) (344 s.)

2) **Posner Richard A.**, *Economic Analysis of Law* (1992 tai uudempi) (722 s.) tai **Coo-**

ter R. - Ulen T., Law and Economics (1996) (481 s.) ja **Dnes, A.W.**, The Economics of Law (1996) (200 s.).

3) Oikeustaloustieteellinen väitöskirja Suomesta mm. **Nystén-Haarala, Soili**, The long-term contract: contract law and contracting (1998) (325 s.), **Halme, L.**, Pankki-sääntely ja valvonta (1999) (560 s.) tai **Kai-sanlahti, T.**, Sidosryhmät ja riski pörssi-yhtiössä (1999) - artikkeleinen (159 s. + 159 s.) tai **Määttä, K.**, Environmental Taxes (1997) (363 s.) tai **Timonen, P.**, Määräys-valta, hinta ja markkinavoima (1997) (359 s.).

Vaihtoehtoiset opintosuoritustavat: Tutkijan on mahdollista ottaa soveltuvin osin osaa oppiaineesta järjestettävään täydentävien opintojen opintokokonaisuuksiin, mikäli näitä opintoja ei sisälly aiempaan tutkintoon. Näistä ja muista vaihtoehtoisista suoritustavoista on sovittava erikseen.

(ii) Laudatur –arvosana (7 ov)

1) **Varian, Hal R.**, Intermediate microeconomics: a modern approach (1996) (650 s.) tai vastaava teos.

2) **Miceli, Thomas J.**, Economics of the law (1997) (236 s.) tai **Mattei, Ugo**, Comparative law and economics (1997) (266 s.)
3) Artikkelikokoelma oikeustaloustieteen klassikoita.

Gary S. Becker, Crime and punishment: an economic approach. Journal of political economy (1968), s. 169-217. **Akerlof, George**, The market for lemons: qualitative uncertainty and the market mechanism, 84 Quarterly Journal of Economics (1970), s. 488-500. **Coase, Ronald**, The problem of social cost, The Journal of law & economics (1960), s. 1-44. **Louis Kaplaw - Steven Shavell**, Property rules versus liability rules: an economic analysis, Harvard law review (1996), s. 713-790.

4) Lisäksi laajuudeltaan noin 3 opintoviikon kokonaisuus opettajan kanssa sovittavaa kirjallisuutta, joka soveltuu tutkijan omaan tutkimusalueeseen.

Vaihtoehtoiset opintosuoritustavat: Tutkijan on mahdollista ottaa soveltuvin osin osaa oppiaineesta järjestettävään täydentävien opintojen opintokokonaisuuksiin, mikäli näitä opintoja ei sisälly aiempaan tutkintoon. Näistä ja muista vaihtoehtoisista suoritustavoista on sovittava erikseen.

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Prof. **Matti Heimonen** johtaa oikeustaloustieteen jatkokoulutusseminaaria. Alkukokous pidetään ma 15.09. 17-19 Vuorikatu 3, 3. krs. seminaarihuone

323. Seminaarin materiaalinhallintaan käytetään WebCT-järjestelmää ja aikataulu on myös aineen verkkosivulla.

Oikeussosiologia

a) Kuulustelut

(i) Cum laude approbatur –arvosana (5 ov)

1) Yksi teos seuraavista: **Cotterrell, R.**, The Sociology of Law, **Luhmann, N.**, Sociological Theory of Law (saks. Rechtssoziologie), **Podgorecki, A. - Whelan, C.**, Sociological Approaches to Law.

2) **Aubert, V.**, Continuity and Development in Law and Society tai **Stjernquist, P. & Widerberg, K.**, Rätten i samhällsbyggandet.

3) **Fitzpatrick, P.**, The Mythology of Modern Law tai **Heiskala, R.** Toimintatapa ja rakenne

4) **Hawkins, K.**, Environment and Enforcement.

5) **Berger, P. & Luckmann, T.**, Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen ja **Töttö, P.**, Pirullinen positivismi. Kysymyksiä laadulliselle tutkimukselle.

6) Kaksi teosta seuraavista: **Toivonen, Timo**, Empiirinen sosiaalitutkimus: filosofia ja metodologia (1999), **Alkula, T. & Pöntinen, S. & Ylöstalo, P.**, Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät (1994), **Patel, R. & Tebelius, U.**, Grundbok i forskningsmetodik, **Alasuutari, P.**, Laadullinen tutkimus (3 p).

(ii) Laudatur –arvosana (7 ov)

Tutkintovaatimuksista sovitaan erikseen aineen professorin kanssa. Tentittävän kirjallisuuden laajuus on n. 1950 sivua.

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Kansainvälinen yksityisoikeus

a) Kuulustelut

(i) Cum laude approbatur –arvosana (5 ov) aineen vastaavan opettajan kanssa sovittava kirjallisuus, esimerkiksi seuraavista teoksista.

- 1) **Walamies, J.**, Kansainvälinen prorogatio-opimus (1988).
- 2) **Bogdan, M.**, Svensk internationell privat- och processrätt (1999).
- 3) **Kapteyn, P. J. G. - Verloren van Themaat, P.** Introduction to the Law of the European Communities (1998).

(ii) Laudatur –arvosana (7 ov) aineen vastaavan opettajan kanssa sovittava kirjallisuus, esimerkiksi seuraavista teoksista

- 1) **Batiffol, H. - Lagarde, P.**, Droit international privé I-II (1981/83).
- 2) **Cheshire, G.C. - North, P.M.**, Private International Law (1987 tai uudempi).
- 3) **Keller, M., - Siehr, K.**, Allgemeine Lehren des internationalen privatrechts (1986).
- 4) **Rigaux, F.**, Droit international privé I (1977).
- 5) **Scoles, E.F. - Hay, P.**, Conflict of Laws (1982 tai myöhempi painos).
- 6) **Buure-Häggglund, K.**, Irtaimiin esineisiin kohdistuvat reaalivakuudet kansainvälisen yksityisoikeuden kannalta (1978).
- 7) **Esko, T.**, Lainvalinta ja kansainväliset työsuhteet (1985).
- 8) **Jokela, H.**, Irtaimen kaupasta kansainvälisen yksityisoikeuden kannalta (1960).
- 9) **Mattila, H.**, Les successions agricoles et la structure de la société. Une étude de droit comparé (1979).

10) **Sundström, G.O.Z.**, Om normkollision vid fartygs sammanstötning (1975).

11) **Walamies, J.**, Tuomioistuimen yleistoimivalta siviiliprosessissa (1982).

12) **Kurkela, M.**, Pankkitakaukset kansainvälisessä kaupassa (1993).

Rikosoikeus

a) Kuulustelut

(i) Cum laude approbatur –arvosana (5 ov)

Tutkintovaatimuksista on sovittava erikseen aineen professorin kanssa. Cum laude approbatur –tenti tai tenttejä(I, II) voidaan rikosoikeudessa suorittaa professorin kanssa sovittavalla tavalla joko kattavasti useammalta rikosoikeuden ja kriminaalitieteiden osa-alueilta tai keskittyen yhteen tai kahteen seuraavista erikoistumisalueista. Yhdessä cum laude approbatur –tentissä suoritettavan kirjallisuuden laajuus on n. 1 400 sivua, ja sen suorittamisesta vaihtoehtoisin tavoin (esimerkiksi LL.M.-diplomiohjelman asianomaisten kurssien yhteydessä) voi neuvotella professorin kanssa.

1) Rikoslainopin ulkomainen yleisesitys: esim. **Jareborg, N.**, Allmän kriminalrätt (2001) tai **Andenaes, J.**, Almindelig straf ferett (4. p. 1997)

2) Koti- tai ulkomainen rikosoikeusteoreettinen teos (teokset): esim. **Backman, E.**, Oikeustiede yhteiskuntatieteenä (1992), **Fletcher, G.**, Basic Concepts of Criminal Law (1998), **Frände, D.**, Den straffrättsliga legalitetsprincipen (1989), **Lahti, R. - Nuotio, K. (eds.)**, Criminal Law Theory in Transition - Strafrechtstheorie im Umbruch (1992), **Lappi-Seppälä, T.**, Rangaistuksen määrittämisestä I. Teoria ja yleinen osa (1987), **Nuotio, K.**, Teko, vaara, seuraus (1998) tai **Nuutila, A.-M.**, Rikosoikeudellinen huolimattomuus (1996).

3) Kriminologinen teos (teokset): esim. **Alvesalo, A.**, The Dynamics of Economic Crime Control (2003), **Coleman, J.V.**, The

Criminal Elite (2nd ed. 1989), **Downes, D. - Rock, P.**, Understanding Deviance (4 th ed. 2003), **Felson, M. - Clarke, R. V. (eds.)**, Business and Crime Prevention (1997), **Garland, D.**, Punishment and Modern Society (1990), **Lacey, N. (ed.)**, Criminal Justice (1994), **Garland, D.**, The Culture of Control (2001), **Garland, D. - Sparks, R.**, Criminology and Social Theory (2000), **Ruggiero, V. et al. (eds.)**, The New European Criminology (1998) tai **van Swaaningen, R.**, Critical Criminology (1997).

4) Kansainvälistä tai eurooppalaista rikosoikeutta käsittelevä teos (teokset): esim. **Asp, P.**, EG:s sanktionsrätt (1998), **Asp, P.**, EU & Straffrätten (2002), **Boot, M.**, Genocide, Crimes Against Humanity, War Crimes (2002), **Cassese, A.**, International Criminal Law (2003), **Corstens, G.-Pradel, J.**, European Criminal Law (2002), **Delmas-Marty, M. - Vervaele, J.A.E. (eds.)**, The Implementation of the Corpus Iuris in the Member States, I (2000), **Harding, C. et al. (eds.)**, Criminal Justice in Europe (1995), **Kittichaisaree, K.**, International Criminal Law (2001), **Peers, S.**, EU Justice and Home Affairs Law (2000), **Ratner, S.R.- Abrams, J.S.**, Accountability for Human Rights Atrocities in International Law (2.p. 2001), **Schabas, W.A.**, An Introduction to the International Criminal Court (2001), **Stessens, G.**, Money Laundering (2000), **Triffterer, O. (ed)**, Commentary on the Rome Statute of the International Criminal Court (1999) tai **White, S.**, Protection of the Financial Interests of the European Communities (1998).

(ii) Laudatur –arvosana (7 ov)

Tutkintovaatimuksista on sovittava erikseen aineen professorin kanssa. Tentittävän kirjallisuuden laajuus on n. 1 950 sivua, ja sen tulisi professorin kanssa sovittavalla tavalla yleensä koskea vähintään kahta seuraavista rikosoikeuden ja kriminaalitieteiden osa-alueista.

1) Ulkomainen rikosoikeuden yleisesitys kokonaan tai sovittavin osin: esim. **Ash-**

worth, A., Principles of Criminal Law (4 th ed.2003), **Fletcher, G.**, Rethinking Criminal Law (1978), **Kühl, K.**, Strafrecht. Allgemeiner Teil (4. Aufl. 2002), **Pradel, J.**, Droit pénal comparé (2 e éd. 2002) tai **Roxin, C.**, Strafrecht. Allgemeiner Teil I (3.p. 1997) tai **Simister, A.P. – Sullivan, G.R.**, Criminal Theory and Doctrine (2nd ed. 2003).

2) Rikosoikeusteoreettinen teos (teokset): jokin edellä rikosoikeuden cum laude approbatur –tentin vastaavassa kohdassa mainituista vieraskielisistä teoksista (jollei niitä ole jo aiemmin suoritettu) tai esim. **Duff, A. et al. (eds.)**, Penal Theory and Practice (1994), **Duff, A. (ed.)**, Philosophy and the Criminal Law (1998), **Duff, A.**, Punishment, Communication and Community (2000), **Eser, A. et al. (Hrsg.)**, Die deutsche Strafrechtswissenschaft vor der Jahrtausendwende (2000), **Lacey, N.**, State Punishment (1988), **Norrie, A.**, Crime, Reason and History (1993), **Norrie, A.**, Punishment, Responsibility and Justice (2000), **Robinson, P. H.**, Structure and Function in Criminal Law (1997) tai **Shute, S. – Simister, A.P. (eds.)**, Criminal Law and Theory. Doctrines of the General Part (2002).

3) Kriminologinen teos (teokset): esim. jokin edellä rikosoikeuden cum laude approbatur –tentin vastaavassa kohdassa mainituista vieraskielisistä teoksista (jollei sitä ole jo aiemmin suoritettu)

4) Kansainvälistä ja/tai eurooppalaista rikosoikeutta käsittelevä teos (teokset): esim. jokin edellä rikosoikeuden cum laude approbatur –tentin vastaavassa kohdassa mainituista teoksista (jollei sitä ole jo aiemmin suoritettu).

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Prof. **Pekka Koskinen**, prof. **Raimo Lahti** ja prof. **Martti Majanen** johtavat rikosoikeuden tutkijaseminaaria. Kokouksista ilmoitetaan erikseen.

Prosessioikeus

a) Kuulustelut

(i) Cum laude approbatur –arvosana (5 ov)

1) Kolme seuraavista teoksista: **Ekelöf, P. O., Edelstam, H.**, Rättegång I (8. p. 2002), **Ekelöf, P. O.**, Rättegång II (8. p. 1996), **Ekelöf, P. O. - Bylund, T. - Boman, R.**, Rättegång III (6. p. 1994), **Ekelöf, P. O., Boman, R.**, Rättegång IV (6. p. 1992), tai näiden sijasta yksinään **Lindell, B.**, Civilprocessen (2 p. 2003).

2) **Ekelöf, P.O. - Edelstam H. - Boman R.**, Rättegång V (1998), **Welamson, L.**, Rättegång VI (3. p. 1994).

3) Jokin seuraavista teoksista: **Ashworth, A.**, The Criminal Process (1994), **Jauering, O.**, Zivilprozessrecht (24.p. 1993 tai uudempi), **Roxin, C.**, Strafverfahrensrecht (1983 tai uudempi painos), **Martin, J.**, English Legal System (2000).

4) Jokin seuraavista teoksista: **Havansi, E.**, Uusi turvaamistoimilainsäädäntö selityksineen (2.p. 1994), **Koulu, R.**, Täytäntöönpano Luganon ja Brysselin sopimuksen perusteella (1996), **Koulu, R.**, Konkurssi Euroopan unionissa (2000), **Gregow, T.**, Ut-sökningsrätt (3.p. 1996), **Welamson, L.**, Konkurs (9. p. 1997), **Norrgård, M.**, Interimistiska förbud i immaterialrätten (2002) tai jokin muu vastaava erityisteos kuulustelijan suostumuksin.

(ii) Laudatur –arvosana (7 ov)

Sopimuksen mukaan kolme tai neljä teosta, vähintään yksi kustakin ryhmästä 1-3.

1) **Cappeletti, M.**, The Judicial Process in Comparative Perspective (1989), **Bayles, M.**, Procedural Justice (1991), **Hellmann, U.**, Strafprozessrecht (1998), **Jauernig, O.**, Zivilprozessrecht (24. p. 1993 tai uudempi), **Stavros, S.**, The Guarantees for Accused Persons Under Article 6 of the European Convention on Human Rights (1993), **Clermont, K.M.**, Civil Procedure (3. p. 1991), **White, R.**, The English Legal System in Action (3.p. 1999), **Zuckerman, A.A.S.**,

Civil Justice in Crisis, **Ingman, T.**, English Legal Process (9. p. 2002), s. 1-112, 143-147, 155-233, 265-313 ja 384-504, tai jokin muu vastaava yleisesitys kuulustelijan suostumuksin.

2) **Gomard, B.**, Civilprocessen (1995), **Lindell, B.**, Processuell preklusion (1993), **Diesen, C.**, Utevarohandläggning och bevisprövning i brottmål (1993), **Andenaes, J.**, Norsk straffeprosess I-II (2000), **Hov, J.**, Rettergang i sivile saker (2. p. 1994), **Edelstam, H.**, Sakkunnigsbevis (1991), **Gammeltoft-Hansen, H.**, Straffprocessuelle tvangsindgreb (1981), **Lindblom, P.H.**, Processhinder (1974), **Lindell, B.**, Sakfrågor och rättsfrågor (1987), **Smith, E.**, Vidnebeviset (1986), **Tiby, E.**, Domarjäv (1993), **Zahle, H.**, Om det juridiske bevis (1976), **Zahle, H.**, Udeblivelsesdomme (1983), **Westberg, P.**, Domstols officialprövning (1988), **Bergholtz, G.**, Ratio et auctoritas. Ett komparativrättsligt bidrag till frågan om domstolsmotiveringens betydelse främst i tvistemål (1988) tai **Andersson, T.**, Rättsskyddsprincipen (1997), **Lundqvist, U.**, Bevisförbud (1998), **Edelstam, H.**, Offentlighet och sekretess i rättegång: principen om förhandlingsoffentlighet (2001), **Ebervall, L.**, Försvarens roll (2002), **Robberstad, A.**, Mellom tvekamp og inkvisisjon: Straffeprosessens grunnstruktur belyst ved fornaermedes stilling (1999) tai jokin muu vastaava pohjoismainen monografia kuulustelijan suostumuksin.

3) **Hormia, L.**, Todistamiskiellosta rikosprosessissa I (1978) ja II (1979), **Lappalainen, J.**, Vahingonkorvausvaatimuksesta rikosjutussa (1986), **Jonkka, J.**, Syytekynys (1991), **Niemi-Kiesiläinen, J.**, Luonnollisen henkilön velkavastuu insolvenssioikeudessa (1995), **Laukkanen, S.**, Tuomarin rooli (1995), sopimuksen mukaiset osiot trilogiasta **Koulu, R.**, Yrityssaneerausmenettelyn aloittaminen (1994), Saneerausohjelman vahvistaminen (1995) ja Saneerausohjelman toteuttaminen (1998) tai **Jääskeläinen, P.**, Syyttävä tuomarina (1997) tai **Koulu, R.**, Muutoksenhaku ulosotossa (1997) tai **Leppänen, T.**, Riita-asian valmistelu todistusaineiston osalta (1998) tai **Koulu, R.**,

on Human Rights (1990 tai 1994), **Frowein, J. - Peukert, W.**, Europäische Menschenrechtskonvention (1985), **Cohen-Jonathan, G.**, La Convention Europeenne des Droits de l'Homme (1989 tai uudempi painos), **Lorenzen, P.**, Den Europeiske Menneskeretskonvention (1994).

b) Aineiden jatkokoulutusseminaarit

Professori **Mikael Hidén** johtaa yhdessä professori **Olli Mäenpään** ja professori **Tuomas Ojasen** kanssa eurooppaoikeuden, hallinto-oikeuden ja valtiosääntöoikeuden yhteistä jatkokoulutusseminaaria. Tarkempi ajankohta ilmoitetaan myöhemmin.

Kansainvälinen oikeus

a) Kuulustelut

(i) Cum laude approbatur –arvosana (5 ov)

1) **Brownlie, Ian**, Principles of Public International Law, 5. painos (Oxford University Press 1998)

2) yksi seuraavista teoksista:

Charlesworth, Hilary & Chinkin, Christine, The boundaries of international law: a feminist analysis (Manchester, MUP 2000), **Chayes, Abram & Handler Chayes, Antonia**, The new sovereignty: compliance with international regulatory instruments (Cambridge MA, Harvard UP 1995), **Chimni, B.S.**, International law and world order: a critique of contemporary approaches (New Delhi, SAGE 1993), **Koskeniemi, Martti**, From Apology to Utopia: the structure of international legal argument (Helsinki, Finnish Lawyers' Publishing Co. 1989)

3) yksi seuraavista teoksista:

Amerasinghe, C.F., Principles of the Institutional Law of International Organizations (Cambridge, CUP 1996), **Aro, M. & Petman, J.**, Voimankäytön oikeuttaminen ja sotilaallisten järjestelmien muutokset Eu-

roopassa ja Suomessa (Erik Castrén -instituutti/HY 1999), **Chinkin, C.**, Third Parties in International Law (Oxford, OUP 1993), **Falk, Richard A.**, Human Rights Horizons: The Pursuit of Justice in a Globalizing World (Routledge 2000), **Jackson, John H.**, The world trading system: law and policy of international economic relations, 2nd edition (Cambridge, MA MIT Press 1997, 1999), **Kiss, Alexandre-Charles & Shelton, Dinah**, International Environmental Law (New York Transnational Publishers 1991), **Klabbers, Jan**, The concept of treaty in international law (The Hague, Kluwer 1996), **Korhonen, Outi & Gras, Jutta**, International post-conflict governance (Erik Castrén -instituutti/HY 2001), **Marks, Susan**, The Riddle of All Constitutions. International Law, Democracy and the Critique of Ideology (OUP 2000), **Riles, Annelise**, The network inside out (Ann Arbor, MI University of Michigan Press 2000), **Roth, B. R.**, Governmental Illegitimacy in International Law (Oxford, Clarendon Press 1999)

Kohtien 1, 2 ja 3 teosten yhteisen sivumäärän tulee olla vähintään 1 400 sivua. (Sivumäärää laskettaessa ei oteta huomioon hakemistoa, sisällysluetteloa tai liitesivuja.)
HUOM! TENTTIÄ EI SAA JAKAA.

(ii) Laudatur –arvosana (7 ov)

Seuraavista teoksista neljä tai useampia siten, että teosten yhteinen sivumäärä on n. 1 750 sivua.

Allott, Philip, Eunomia: New Order for a New World (1990 tai uudempi painos), **Bartelson, Jens**, A Genealogy of Sovereignty (1995), **Carr, E.H.**, The Twenty Years' Crisis 1919-1939 (1939), **Carty, Anthony**, The Decay of International Law (1986), **Der Derian, James**, On Diplomacy: A Genealogy of Western Estrangement (1987), **Kelsen, Hans**, Principles of International Law (1. painos 1952, 2. painos 1966), **Kennedy, David**, International Legal Structures (1987), **Korhonen, Outi**, International Law Situated (Kluwer 2000) **Koskeniemi, Martti**,

The Gentle Civilizer of Nations: The Rise and Fall of International Law 1870 - 1960 (Cambridge University Press 2002); **Krautwiel, Friedrich**, Rules, Norms and Decisions: On the Conditions of Practical and Legal Reasoning in International Relations and Domestic Affairs (1989), **Lauterpacht, Hersch**, The Function of Law in the International Community (1966 tai muu painos), **Lauterpacht, Hersch**, The Development of International Law by the International Court (1958 tai muu painos), **Morgenthau, Hans**, Politics among Nations (toinen tai myöhempi painos), **Nardin, Terry**, Law, Morality and the Relations of States (1983), **Okafor, Obiora Chinedu**, Re-defining Legitimate Statehood: International Law and State Fragmentation in Africa (2000), **Onuf, Nicholas G.**, World of Our Making: Rules and Rule in Social Theory and International Relations (1989), **Walzer, Michael**, Just and Unjust Wars (1977 tai uudempi painos)

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Professori **Martti Koskenniemi** johtaa kansainvälisen oikeuden jatkokoulutusseminaaria. Kokouksista ilmoitetaan erikseen.

Hallinto-oikeus

a) Kuulustelut

(i) Cum laude approbatur –arvosana (5 ov)

- 1) **Strömberg, H.**, Allmän förvaltningsrätt (2000) tai **Eckhoff, T. ja Smith, E.**, Förvaltningsrätt (1997), tai **Graver, H-P**, Allminnelig forvaltningsrett (1999) tai jokin muu kuulustelijan kanssa sovittu kattava pohjoismainen hallinto-oikeuden yleisesitys
- 2) **Ragnemalm, H.**, Förvaltningsprocessrättens grunder (1992) tai **Graver, H-P.**, Forvaltningsprosessen (1996).
- 3) **Laakso, S.**, Oikeudellisesta sääntelystä ja päätöksenteosta (1990).

3) Kaksi tai kolme kuulustelijan kanssa erikseen sovittavaa monografiaa, esim. **Hallberg, P.**, Hallinto-oikeudellisen valituksen käyttöalasta (1978), **Hallberg, P.**, Ylimääräinen muutoksenhaku hallinnossa (1986), **Huhtanen, R.**, Toimeentulotuen myöntäminen (1994), **Konstari, T.**, Virkamiehen ilmaisuvapaus (1986), **Mäenpää, O.**, Hallintolupa (1992), **Mäenpää, O.**, Hallintosopimus (1989), **Niemivuo, M.**, Valtio ja kunnallinen itsehallinto (1991), **Saloheimo, J.**, Hallintopakosta työsuojelun valvonnassa (1987), **Rosas, A.**, Förvaltningsklagan (1980), **Suviranta, O.**, Virkamiehen ratkaisutoiminta ja Euroopan yhteisön oikeus (1996), **Syrjänen, O.**, Harkintavalta kaavoituksessa ja rakentamisessa (1999), **Tuori, K.**, Valtionhallinnon sivuelinorganisaatiosta 2 (1983), s. 1-36 ja 389-668, **Van Aerschoot, P.**, Köyhät ja laki (1996), **Rønsholdt, S.**, Forvaltningsret (2001), **Lehtonen, L.**, Potilaan yksityisyyden suoja (2001), **Halila, L.**, Hallintolainkäyttömenettelyn oikeusturvatakeista (2000).

(ii) Laudatur –arvosana (7 ov)

- 1) **Tiihonen, S.**, Hallitusvalta (1990) tai **Tyynilä, M.**, Senaatti (1992).
- 2) Kuulustelijan kanssa sovittava muu kuin pohjoismainen laaja hallinto-oikeuden yleisesitys. esim. **Craig, P. P.**, Administrative Law (1999) tai uudempi) tai **Faber, H.**, Verwaltungsrecht tai **Rivero, J.**, Droit administratif.
- 3) Kuulustelijan kanssa sovittava hallintotieteen yleisesitys, esim. **Pierson, C.**, Beyond the Welfare State? (1998) tai **Smith, B.C.**, Bureaucracy and Political Power.

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Prof. **Olli Mäenpää** johtaa hallinto-oikeuden jatkokoulutusseminaaria. Kokouksista ilmoitetaan erikseen.

Osallistumisesta seminaariin annetaan 2 pistettä, alustuksesta tai muusta valmistellusta puheenvuorosta 5-10 p. Pisteet merkitään tiedekunnan kansliasta tai jatkokoulutuskoor-

dinaattorilta saatavaan pisteseurantalomakeseen. Pistet rekisteröidään vasta silloin kun koko tarvittava määrä (50 tai 100 - ks. opinto-opas, kohta Jakokoulutusseminaarit) on koossa. Rekisteröinnistä vastaa työn ohjaaja.

Finanssioikeus

a) Kuulustelut

(i) Cum laude approbatur –arvosana (5 ov)

1) Verotuksen historiasta seuraavat artikkelit: Myöhänen, S., Verotus 5/2001 ja 3/2002 sekä Tikka, K. S., Verotus 5/1990 ja 5/2000.

2) Äimä, K., EY-oikeuden vaikutukset välittömään verotukseen, 2003.

3) Verokilpailu ja Suomen verojärjestelmä, VATT/WSOY 2003, s. 13-88, 161-417.

4) Teoksesta Festschrift till Gustaf Lindencrona, Norstedts 2003, seuraavat artikkelit: Ault, von Bahr, Bernitz, Grosskopf, Kleineman, Melz, Norberg, Skaar, Strömholm, Ingemar Ståhl, Kristina Ståhl, Tikka ja Vogel.

5) Rohatgi, R., Basic International Taxation, Kluwer 2002.

(ii) Laudatur –arvosana (7 ov)

1) Tikka, K.S., Veron minimoinnista (1972) tai Linnakangas, E., Urheilu ja verotus (1984) tai Mattila, P.K., Varojen arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa (1984) tai Niskakangas, H., Rojalitit ja palvelumaksut kansainvälisessä vero-oikeudessa (1983) tai Pikkujämsä, M., Oikeusperiaatteet ja arvonlisäverotus kiinteistöalalla (2001) tai Puronen, P., Lahjaverotuksen ala (1990) tai Viherkenttä, T., Tax Incentives in Developing Countries and International Taxation (1991) tai Vapaavuori, A., Suomeen suuntautuvien portfoliosijoitusten verokohtelu (1991) tai Mannio, L., Maatilan kaupan verotus (1993) tai Kukkonen, M., Osakeyhtiön myynnin verotus (1994)

tai Reh binder, M., Personbolag i beskattningen (1995), Ryy nänen, O., Förtäckt dividend i beskattningen (1996) tai Bevisning i inkomstbeskattningen (2000) tai Määttä, K., Environmental taxes (1997) tai Juanto, L., Valmisteverotus (1998) tai Juusela, J., Kansainväliset sijoitukset ja verotuksen tehokkuus (1999) tai Ossa, J., Vapaaehtoisten eläkevakuutusten verokohtelu (1999) tai Helminen, M., The Dividend Concept in International Tax Law: Dividend Payments between Corporate Entities (1999) tai R äbinä, T., Vastikkeeton saanto ja luovutusvoiton verotus 2001 tai Lindgren, J., Osakeyhtiön sukupolvenvaihdoksen verotus (2001) tai Kontkanen, E., Pankin verotus (2002) tai Ranta-Lassila, H., Konsernit ja verotuksen neutraalisuus (2002) tai Rother, Eila, Eurooppaoikeus ja arvonlisäverotus (2003).

2) Model Tax Convention on Income and on Capital, OECD 2003 ja Siirtohinnoitteluperiaatteet monikansallisia yrityksiä ja verohallintoa varten (OECD, suom. 1997) ja Andersson, E. - Mattsson, N. - Michelsen, A. - Zimmer, Fr., Det nordiska skatteavtalet med kommentarer (2. p. 1991).

3) Jokin erikseen sovittava yleisesitys kansainvälisestä vero-oikeudesta, jonkin vieraan maan verojärjestelmästä tai verotuksen harmonisoinnista, kuten Rohatgi R., Basic International Taxation (2002), Jacobs, O., Internationale Unternehmensbesteuerung (5. p. 2002), Tipke, K.- Lang J., Steuerrecht (17. p. 2002), McDaniel, P.R. - Ault, H.J., Introduction to United States International Taxation (1998), tai Terra, B -Wattel, P., European Tax Law (3.p. 2001) tai Van Thiel, S., Free Movement of Persons and Income Tax Law (2002) tai Shipwright, A. - Keeling, E., Textbook on Revenue Law (1997).

4) Perehtyminen johonkin vero-oikeuden erityisalaan yhden tai useamman erikseen sovittavan teoksen avulla, kuten (a) tuloverotus: Ault, H. J., Comparative Income Taxation (1997); (b) perintö- ja lahjaverotus: Silfverberg, C., Gävobeskattningen i nor-

diskt perspektiv (1992) ja **Hayton, D.J.** - **Tiley, J.**, Capital Transfer Tax; (c) arvonli- säverotus: **Melz, P.**, Mervärdeskatten (1990), tai **Völkel, D.** - **Karg, H.**, Umsatzsteuer (8.p 1997); (d) veropolitiikka: **Slemrod, J.**, (ed.), Tax Policy in the Real World (1999) tai **Cnossen, S.**, (ed.) Taxing Capital Income in the European Union (2000) tai **Doern- berg, R.** - **Hinneken, L.** - **Hellerstein W.** - Jinyan L., Electronic Commerce and Multijurisdictional Taxation (2001).

Tutkintovaatimuksista on aina erikseen so- vittava, ja yllä mainittujen teosten sijasta voidaan lukea muita teoksia. Finanssihallin- to-oikeutta tenttivien on sovitettava erikseen kirjallisuus kokonaisuudessaan.

b) Aineen jatkokoulutusseminaari
Prof. **Kari S. Tikka** ja prof. **Marjaana Helminen** johtavat finanssioikeuden tutki- jaseminaaria sl ja kl erikseen ilmoitettavana aikoina.

Lääkintä- ja bio-oikeus

a) Kuulustelut (sovitaan erikseen opettajan kanssa)
b) Aineen jatkokoulutusseminaari
Prof. **Raimo Lahti** johtaa lääkintä- ja bio- oikeuden jatkokoulutusseminaaria.
Kokouksista ilmoitetaan erikseen.

Naisioikeus

b) Aineen jatkokoulutusseminaari
Prof. **Kevät Nousiainen** johtaa naisioikeu- den jatkokoulutusseminaaria myöhemmin il- moitettavana aikana. Jatkokoulutusseminaari- in teemoina ovat mm. erilaiset oikeudellisten tekstien lukutavat sekä oikeudellisen kä- sitteiden filosofinen ja yhteiskunnallinen ym- märtäminen sukupuolen näkökulmasta.
Jatkotutkinnon valinnainen metodise- minaari
Metodiseminaarin tavoitteena on avata oi- keustieteen eri suuntausten kysymyksiä nai-

seuden ja yleisemmin 'toiseuden' näkökul- masta. Kurssilla käsitellään luonnonoikeu- den, positivististen suuntausten, kriittisen oi- keustieteen ja postmodernin oikeusteorian lähtökohtia.

Aika: kl 2004. Ilmoittautuminen helmikuun 2004 loppuun mennessä, kurssi huhtikuussa 2004.

Vaatimukset: Kurssisuoritukseen sisältyy kir- jallisuuden pohjalta pidetty esitelmä sekä osallistuminen seminaaritilaisuuksiin.

Laajuus: 2 ov

Kirjallisuus: Valinnan mukaan feminististä, gender- tai queer-teoriaa koskeva kansain- välinen monografia, esim. Davies, Asking the Law Question tai Meehan ((ed.), Feminists Read Habermas.

Urheiluoikeus

b) Aineen jatkokoulutusseminaari
Prof. **Heikki Halila** johtaa urheiluoikeu- den tutkijaseminaaria. Ensimmäinen ko- koontuminen on 6.10. klo 18 yksityisoikeu- den laitoksen seminaarisalissa.

Yksityisoikeuden laitoksen tohtorikou- lutus

Tarkoitus: Tutkimuksellisten valmiuksien ja nuorten tutkijoiden keskinäisen vuorovaiku- tuksen lisääminen. Koulutus on tarkoitettu Yksityisoikeuden laitoksen henkilökuntaan kuuluville nuorille tutkijoille sekä OTT -tut- kintoa yksityisoikeuden alalla suorittaville henkilöille. Oman kiinnostuksen lisäksi kou- lutukseen osallistuminen edellyttää: 1) tut- kimussuunnitelman hyväksymistä yllä mai- nituille opinnoille sekä 2) siviilioikeudel- lista ajattelua ja tutkimusta koskevan kurs- sin (Aarnio-Mikkola) suorittamista (ks.yksityisoikeuden yhteiset täydentävät opinnot tai työoikeuden täydentävät opin- not) tai osallistumista Suomalais-virolaiseen tutkijakouluun (Haapsalussa 24-26.8.2003 tai aikaisemmin) taikka vastaavia muita opin- toja. Koulutus käynnistyy syksyllä 2003 myöhemmin tarkemmin ilmoitettavana ajan- kohtana.